

2017

Jaarrapport ISVI

ISVI vzw

Internationaal Syndicaal Vormingsinstituut

Hoogstraat 42, 1000 Brussel

www.ifs-i-svi.be | info@ifs-i-svi.be | 02 289 08 56

Inhoud

Voorwoord	3
Waardig Werk in de Wereld	4
Syndicale prioriteiten	7
Syndicale partnerschappen	8
Hoogtepunten 2017	10
Benin	12
Côte d'Ivoire	14
Kenia	16
DR Congo	18
Rwanda	20
Afrika	22
Latijns-Amerika & Caraïben	24
Cuba	26
Colombia	28
Peru	30
Indonesië	32
België	34
Het ISVI-team	36
De instanties van ISVI	38

Laten we samen de breuken in deze wereld bestrijden!

In alle uithoeken van de wereld worden de mensenrechten en de arbeidsrechten aangevallen.

Elke dag wordt de ongelijkheid groter zowel binnen landen als tussen de landen. Die ongelijkheid gaat gepaard met snel toenemende armoede, xenofobie, criminaliteit en geweld van alle aard. De ongelijkheid en onrechtvaardigheid als gevolg van de globalisering hebben een impact op de maatschappij, onder de vorm van sociale instabiliteit en een achteruitgang van de politieke, sociale en economische democratie. De gevolgen van de sociale, economische en financiële crisis van 2008 zijn nog steeds voelbaar en er werden onvoldoende lessen uit getrokken. De reële economie blijft gegijzeld door onvoldoende gereguleerde financiële markten.

De beroepsbevolking wereldwijd bestaat uit ongeveer 3 miljard mensen, onder wie de helft zonder arbeidsovereenkomst werkt. 3 op de 4 werknemers heeft geen sociale bescherming. Kinderarbeid treft nog 168 miljoen jongens en meisjes in de wereld en dwangarbeid nog 29 miljoen mensen. 780 miljoen mannen en vrouwen verdienen met hun werk niet genoeg om – met hun gezin – boven de armoedegrens te leven. Iedere 15 seconden zijn 153 werknemers het slachtoffer van een dodelijk arbeidsongeval of beroepsziekte, wat neerkomt op 2,3 miljoen werknemers per jaar.

In 2015 leefden 80 miljoen mensen in voedsel-onzekerheid. Vandaag is dit cijfer opgelopen tot 108 miljoen mensen. Het aantal mensen dat tegen 2050 door de klimaatverandering, de aantasting van het milieu of door de conflicten die daarmee verbonden zijn (waarbij de vrouwen trouwens als eerste getroffen worden) zijn huis zal moeten verlaten, wordt geschat op bijna een miljard.

We moeten dringend in actie komen... en wel in de goede richting. Wij moeten verder gaan dan enkel medicijnen geven tegen de pijn. De echte oorzaken

van de breuklijnen in deze wereld moeten aangepakt worden!

Pas als we de oorzaken van de armoede aanpakken, de rijkdom rechtvaardig herverdelen, duurzame en waardige jobs scheppen, de rechten van alle werkneemsters en werknemers verdedigen, kortom, pas wanneer we werk maken van een echte sociale en ecologische rechtvaardigheid kunnen we vooruitgang boeken.

In deze strijd hebben de vakbonden een sleutelrol te spelen. Op het vlak van ontwikkeling vormen de agenda voor waardig werk en de 4 pijlers die ermee gepaard gaan – waardige jobs scheppen, de arbeidsrechten vrijwaren, een sociale bescherming voor iedereen en de sociale dialoog bevorderen – de hoofddoelstelling van de bijdrage van de vakbonden aan het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid.

De internationale vakbondssamenwerking is gericht op verandering, een verandering die de versterking van de strategische en institutionele capaciteiten van de vakbonden beoogt, om ervoor te zorgen dat die organisaties kunnen strijden voor betere arbeids- en levensomstandigheden voor hun werknemers, voor een versterking van de democratische processen in hun land en optreden als echte tegenmacht ten dienste van de sociale rechtvaardigheid.

Robert Vertenueil - Voorzitter
Miranda Ulens - Bestuurder

Waardig Werk in de wereld ... een weinig fraai beeld

Enkele kerncijfers

- ▶ 75% van de wereldbevolking leeft zonder degelijke sociale bescherming en 50% heeft gewoon geen sociale bescherming
- ▶ Er zijn vandaag officieel meer dan 190 miljoen werklozen
- ▶ 1,4 miljard werkneemsters en werknemers hebben een preciaire job
- ▶ The 'working poor' blijft een veelvoorkomend fenomeen: in de opkomende en ontwikkelingslanden moeten meer dan 300 miljoen werknemers leven met minder dan 1,90 dollar per persoon en per dag.
- ▶ 40 % van de werknemers en werkneemsters in de wereld overleven dankzij een activiteit in de informele economie
- ▶ Iedere seconde sterven 10 werknemers of werkneemsters ten gevolge van een arbeidsongeval of een beroepsziekte
- ▶ Kinderarbeid treft nog 168 miljoen jongens en meisjes
- ▶ Dwangarbeid treft 29 miljoen mensen.

Werk laat niet meer toe om te ontsnappen aan armoede

De precarisering van de arbeid blijft toenemen. In de meeste opkomende en ontwikkelingslanden worden werknemers geconfronteerd met jobs van slechte kwaliteit en moeten ze leven in de armoede. Er is nauwelijks vooruitgang in het terugschroeven van de armoede en van de 'working poor' volgens de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO). De helft van de beroepsbevolking wereldwijd werkt zonder arbeidsovereenkomst en in bepaalde landen bereikt de jeugdwerkloosheid 60%. Bovendien zal het aantal werknemers tewerkgesteld in preciaire jobs in de komende jaren toenemen. **Zonder waardige jobs te scheppen, kunnen de Duurzame Ontwikkelingsdoelen tegen 2030 onmogelijk bereikt worden.**

Een groeiende ongelijkheid

De ongelijkheid groeit zowel tussen de landen als in de landen zelf. Ze is o.m. te wijten aan een steeds meer gedereguleerde arbeidsmarkt, aan het gebrek aan minimumlonen, een slechte verdeling van de rijkdommen, onaangepaste sociale beschermingsstelsels, hardnekkige belastingfraude en een regressief fiscaal beleid. 8 mensen bezitten vandaag

evenveel rijkdom als de armste helft van de wereldbevolking, 3,6 miljard mensen. Ook is de ongelijkheid tussen de privé en de publieke sector de laatste tien jaar gegroeid: terwijl het netto privévermogen sinds de jaren 70 fors is toegenomen, is het netto openbare vermogen in bijna alle landen sterk gedaald. Sinds de jaren '80 is de rijkdom van de staten dus continu achteruitgegaan. **Als de ongelijkheid niet aangepakt wordt, zullen de echte oorzaken van armoede nooit verdwijnen.**

Stijgende werkloosheidsgraad

Het laatste rapport van de IAO over de evolutie van arbeid in de wereld (2018) toont dat de werkloosheidsgraad in de opkomende en in de ontwikkelingslanden sinds 2014 stijgt. Volgens dat rapport zou het aantal werklozen in de opkomende landen stijgen met 0,4 miljoen in 2018 en met 1,2 miljoen in 2019. De informele economie, waarin geen enkel recht gegarandeerd wordt, stijgt parallel en wordt als toevlucht gebruikt om te ontsnappen aan de werkloosheid en de armoede.

Zonder naleving van de arbeidsrechten en de syndicale rechten kan er geen democratie zijn!

De financiële crisis van 2008 en de programma's van structurele aanpassing die ermee gepaard gingen, werden en worden als voorwendsel gebruikt voor een grote sociale achteruitgang. De werkneemsters en werknemers, die al kwetsbaarder waren geworden door de ongunstige economische context, worden beroofd van een aantal bestaande rechten, wat hen nog kwetsbaarder maakt voor uitbuiting. Elk jaar rapporteren het IVV en de expertencommissie van de IAO in hun jaarverslagen de talrijke schendingen van de syndicale rechten. Het rapport van het IVV van 2017 vermeldt dat in 84 van de 139 landen bepaalde categorieën werknemers nog steeds uitgesloten zijn van de vakbondsvrijheid, een nochtans 'fundamentele' IAO-norm (want als die niet wordt toegepast, kunnen de andere normen ook niet behaald worden). Overigens verwijst het rapport naar de schending, door 116 landen, van het stakingsrecht in de praktijk. Ten slotte leeft de helft van de bevolking in landen die de fundamentele conventies van de IAO m.b.t. de vrijheid van vereniging, het recht op collectief onderhandelen en het stakingsrecht niet hebben geratificeerd. Het aantal aanhoudingen en het geweld ten opzichte van syndicalisten overal in de wereld blijft dus een grote bekommernis.

Sociale bescherming

Elk jaar sterven zowat 360.000 werknemers n.a.v. een arbeidsongeval en 2 miljoen n.a.v. een beroepsziekte. Volgens de IAO geniet amper 28% van de werknemers een volledige sociale bescherming, terwijl 50% geen enkele sociale bescherming krijgt. Terwijl ze blootgesteld worden aan reële gevaren op het werk en aan een risico op jobverlies, confronteert de afwezigheid van een sociaal vangnet hen vaak met onoverkomelijke hindernissen.

ACTRAV, het departement van de IAO belast met de activiteiten van de werknemers, onderstreepte eind 2017 dat de dodelijke aandoeningen en beroepsziekten toegenomen waren, van 2,3 miljoen naar 2,78 miljoen per jaar. Sociale bescherming heeft een brede draagwijdte: volgens de IAO behelst dit de toegang tot gezondheidszorg en de inkomensgarantie, meer bepaald voor ouderen en in geval van werkloosheid, ziekte, invaliditeit, arbeidsongeval, moederschap of het wegvallen van familiale hulp. Vandaag is amper 10% van de werknemers in de minst ontwikkelde landen gedekt door de sociale zekerheid.

Sociale dialoog

Op nationaal vlak weigeren de werkgevers in 1 op de 4 landen om te onderhandelen ondanks de brede regelgevingen m.b.t. het collectief onderhandelen. De IAO en het IVV herhalen nochtans in hun recentste verslag over de sociale dialoog dat 85% van de lidstaten van de IAO beschikken over de ene of de andere vorm van kader of tripartiete instelling. Op internationaal vlak hebben de werkgevers meer en meer de wil om het universele karakter van de IAO-normen (zoals vakbondsvrijheid, stakingsrecht of recht op collectief onderhandelen) te betwisten. De controle- en toezichtsmechanismen van de IAO-normen en conventies worden steeds meer in vraag gesteld. De sociale dialoog en het collectief overleg zijn niet alleen concrete middelen om de rechten van de werknemers te verbeteren, maar ze zijn ook een krachtig middel om conflicten te voorkomen, te beheren en op te lossen. Dit op alle machtsniveaus, van op bedrijfsniveau, waar de facto geïmplementeerd wordt voor een versterking van de sociale democratie, tot op maatschappelijk vlak, met het oog op meer politieke, economische en sociale stabiliteit.

De migraties, kenmerkend voor de breuklijnen in deze wereld

Migratie is een oeroud fenomeen dat sinds de zomers van 2015 en 2016 – wanneer de drama's in de Middellandse Zee in de schijnwerpers stonden – centraal staat in de internationale actualiteit. Iedereen weet het: de migranten vluchten vooral voor zeer moeilijke situaties, te wijten zowel aan de politieke context als aan de sociaaleconomische realiteit. Een objectieve grens proberen vast te leggen tussen die realiteiten die elkaar kruisen heeft geen zin. Terwijl die mensen gewoon op zoek zijn naar een betere toekomst, ze dikwijls een heel gevaarlijke rit achter de rug hebben waar meestal geweld aan verbonden is, worden zij hier vaak onmenselijk 'onthaald'. De EU en de lidstaten, die vandaag slechts 6% van de wereldvluchtelingen opvangen, zien de migranten als ongewenste vreemdelingen en bouwen muren - letterlijk en figuurlijk - ze versterken de grenscontroles en sluiten hun grenzen. Bij gebrek aan een menselijk antwoord neemt de EU een aantal veiligheidsmaatregelen waardoor Europa vandaag een van de meest dodelijke bestemmingen ter wereld is geworden.

De internationale vakbeweging – met inbegrip van het ABVV en ISVI – zet migratie hoog op zijn agenda. De migranten zonder papieren hebben rechten. Samen met het ABVV vecht het ISVI voor waardige levens- en werkomstandigheden en voor de opening van veilige en wettelijke routes voor de migratie. M.a.w. wij vragen daadwerkelijke rechtvaardigheid voor de migranten.

Samenwerking, de belangrijkste structurele aanpassingsvariabele ... maar tot welke prijs?

In 2015 werden ambitieuze Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG of sustainable development goals) goedgekeurd door de 193 lidstaten van de VN. De vraag is echter welke financiële inspanningen zullen worden gemaakt om die te bereiken.

Ten eerste stellen wij vast dat in de meeste donorlanden de officiële ontwikkelingshulp ver onder de beoogde 0,7% van het BBP ligt en bovendien jaar na jaar daalt, wereldwijd. In België wordt die trend naar minder staatshulp, die in 2010 was ingezet, bevestigd - ook sinds het aantreden van de huidige regering (de dubbele besparing die de actoren van het maatschappelijke middenveld begin 2017 hebben gekend is daar een bewijs van).

Volgens het rapport 2017 van 11.11.11 - CNCD over de officiële ontwikkelingshulp werd het jaar 2016 gekenmerkt door een stijging van de officiële ontwikkelingshulp van 0,42 tot 0,49% van het BBP, maar dit is vooral het gevolg van een verschuiving van ontwikkelingshulp naar het beheer van de migraties en van de humanitaire spoedhulp. De vaststelling is duidelijk: België is de eerste bestemming geworden van zijn ontwikkelingshulp.

Ten tweede weten wij dat die hulp onvoldoende is om de SDG te bereiken. De bijkomende financiering die nodig wordt geacht om de SDG te bereiken in 2030 is op 2.500 miljard per jaar geschat: vandaar dat iedereen meer en meer naar de privésector kijkt. De 'blending', nl. het gebruik van de staatshulp om de privésector te mobiliseren, wordt meer en meer naar voren geschoven. Dit wordt als een wondermiddel beschouwd door de geldschietters, maar ondertussen heeft de blending al zijn beperkingen getoond als het gaat om de ontwikkeling. Slechts een klein deel van de fondsen gaat immers naar de minst ontwikkelde landen en het grootste deel daarvan gaat naar productieve sectoren. Blending kan slechts efficiënt zijn als het transparant is, afgestemd op de strategieën van de ontwikkelingslanden en toegespitst op de landen en sectoren die dit het meest nodig hebben. De privésector moet niet alleen de internationale milieunormen naleven, maar ook de IAO-normen en meer bepaald de fundamentele normen m.b.t. het collectief overleg.

Naast het punt van de financiering, doet de ontwikkelingshulp ook nog vragen rijzen qua coherentie en instrumentalisering. Enerzijds stellen we vast dat er een grote tendens is om de hulp te privatiseren. En dit werpt vragen op o.a. over de voorwaarden die deze nieuwe spelers moeten respecteren op het vlak van de doelstellingen, regulering, afstemming op de behoeften van de partners, bijdragen aan de SDG en uiteraard aan de agenda voor Waardig Werk.

Anderzijds stelt men ook een steeds grotere instrumentalisering vast van de staatshulp ten gunste van de migratiebeleidslijnen, humanitaire spoedhulp, buitenlands beleid en privé-sector, ten nadele van de minst ontwikkelde landen en programma's van het maatschappelijke middenveld, wat vragen doet rijzen m.b.t. de bijdrage van de officiële ontwikkelingshulp bij de realisatie van de SDG tegen 2030 en dus m.b.t. de doeltreffendheid.

Zowel op Belgisch als op internationaal niveau blijven wij heel waakzaam tegenover die vragen. Voor de internationale vakbeweging is de eerste stap duidelijk: de vakbonden en de rol van de sociale partners (werknemers- en werkgeversorganisaties) over het algemeen moeten duidelijk erkend worden als de motoren van de beleidslijnen inzake economische en sociale ontwikkeling via de sociale dialoog.

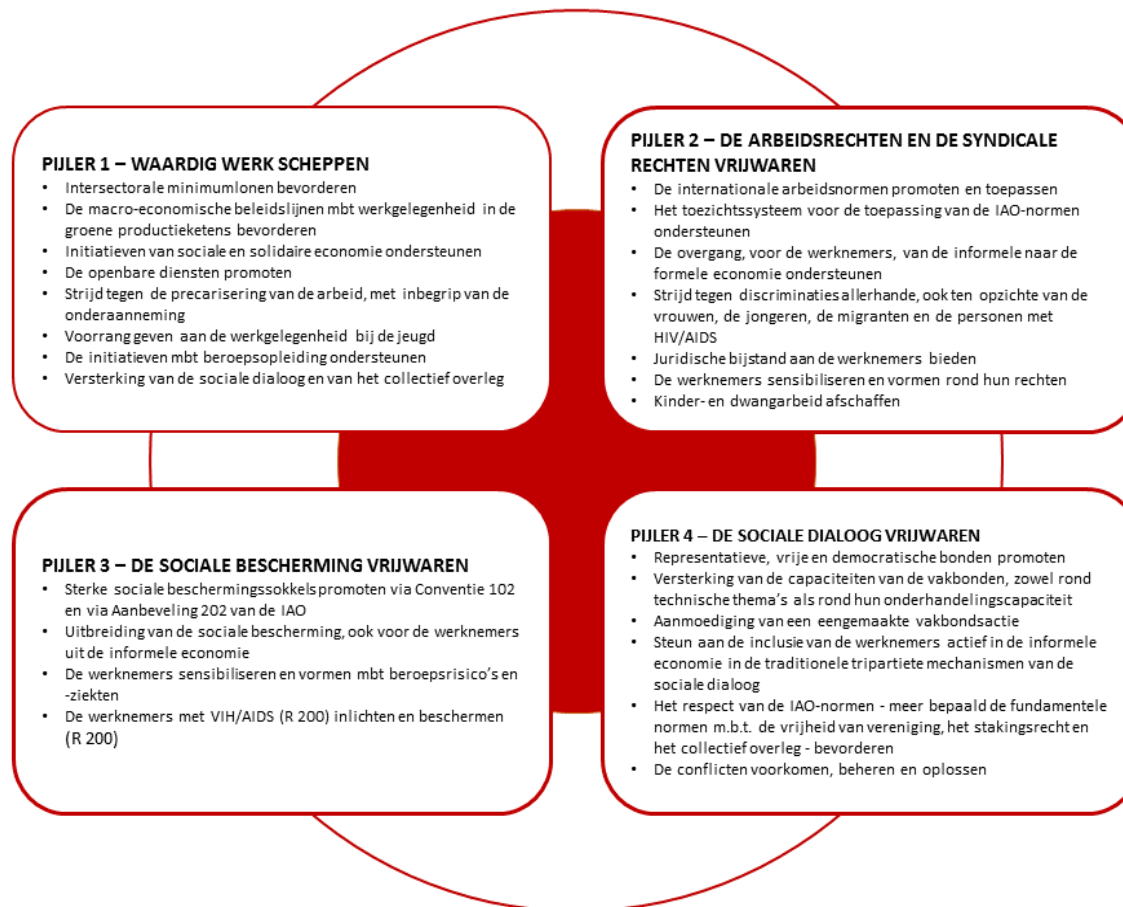

Syndicale prioriteiten

Onze opdracht

Het ISVI, het Instituut voor syndicale vakbondssamenwerking van het ABVV en zijn beroepscentrales en Intergewestelijken, verdedigt een internationale visie tot sociale verandering. Het ISVI, in het hart van de vakbeweging, coördineert, bevordert en mobiliseert de internationale solidariteit in het voordeel van zijn partners. In het Zuiden versterkt het ISVI de vakorganisaties opdat zij de werknemers/werkneemsters kunnen verdedigen, een grotere rol kunnen spelen in de sociale dialoog, hun rol als tegenmacht kunnen spelen en meer rechtvaardige, duurzame, democratische en solidaire maatschappijen kunnen verdedigen. In het Noorden zorgt het ISVI ervoor dat het ABVV meer mobiliseert rond de uitdagingen Noord-Zuid en de internationale solidariteit.

Waardig werk en de 4 pijlers die ermee verbonden zijn: enkele voorbeelden van belangrijke vakbondsacties.

De duurzame

ontwikkelingsdoelstellingen 2030: (ook) een syndicale strijd

Ter herinnering: de vakbonden (en dus ook het ABVV) werden betrokken bij de voorbereiding van de SDG 2030. Na een harde lobby is de internationale vakbeweging erin geslaagd de prioriteiten van de IAO op het vlak van waardig werk te laten opnemen in de verschillende doelstellingen, zowel door de formulering van een specifieke waardig werk doelstelling (nummer 8), als door het laten opnemen van de voornaamste dimensies van waardig werk in een groot deel van de 16 andere doelstellingen. Doelstelling 10 is bijvoorbeeld gericht op de vermindering van de ongelijkheid, waaronder ook de inkomensgelijkheid. Doelstelling 4 beoogt dan weer de gelijkheid van vrouwen en mannen, onder meer door het wegwerken van discriminaties. De realisatie van waardig werk voor allen is onontbeerlijk om uit de wereldcrisis te geraken en tot duurzame ontwikkeling te komen.

De syndicale partnerschappen versterken: een strategie en een doelstelling op zich voor het ISVI

Het syndicale partnerschap is voor het ISVI een relatie gebaseerd op solidariteit tussen vakbonden, die allen eenzelfde visie en gemeenschappelijke waarden delen en binnen een dynamisch syndicaal netwerk opereren. In dit opzicht is het partnerschap een participatieve vorm van samenwerking, gericht op de versterking van de capaciteit van de partnerorganisaties van het ISVI door een beroep te doen op hun sterke punten en verantwoordelijkheden.

Het beheer van syndicale projecten gaat veel verder dan het formele kader voor operationalisering. Het omvat eveneens de ontwikkeling van politieke betrekkingen, alsook momenten voor uitwisselingen en wederzijds leren. Het ISVI zet in op de terreinervaring om een bijzondere bijdrage te leveren op het gebied van internationale samenwerking. Dankzij zijn bottom-up-werking in België, zijn verankering op het terrein in bedrijven en fabrieken in België via de ABVV-beroepscentrales en zijn bevoorrechte positie op het kruispunt met de vakbondspartners in het Noorden, kan het ISVI de expertise die voorhanden is binnen het ABVV coördineren, vergemakkelijken en mobiliseren teneinde te beantwoorden aan de noden van zijn partner.

Overigens maakt deze specificiteit van het ISVI - namelijk werken vanuit een sectorale en intersectorale benadering - het mogelijk de impact te vergroten dankzij een sterker overleg in specifieke activiteitssectoren. Dit bevordert ook de totstandkoming van echte relaties tussen de doelgroepen in het Noorden (leden en vakbondsafgevaardigden van het ABVV) en in het Zuiden (de partners en hun leden), rechtstreeks en onrechtstreeks. Tegelijkertijd draagt het ISVI bij aan de reflectie van het ABVV op basis van zijn eigen activiteiten, zijn uitgebreide kennis van het terrein en zijn nauwe dialoog met zijn partners in het Zuiden. Al deze elementen komen samen in het ISVI en maken dat het een grote capaciteit heeft om sociale verandering te bevorderen: de bijzondere synergie met zijn partners, in het Noorden, in het Zuiden, en internationaal, maakt van het ISVI een echte motor van sociale transformatie en emancipatie op het gebied van de Belgische internationale samenwerking.

Programma 2017-2021

Landenprogramma's

Benin, Côte d'Ivoire, Kenia, DR Congo, Rwanda, Indonesië, Colombia, Cuba, Peru, België

Continentale programma's

- **Afrika:** 3 luiken: migratie/ITUC Africa, netwerksyndicalisme Zuid-Zuid en PANAF - Benin, Ivoorkust, Kenia, DRC, Rwanda, Togo (hoofdzetel ITUC Afrika), Burkina Faso, Guinee-Conakry, Mali, Mauritanië, Marokko, Niger, Senegal.
- **Latijns-Amerika:** 2 luiken: jeugd/CSA en netwerksyndicalisme Zuid-Zuid - Colombia, Peru, Cuba, Costa Rica (hoofdkantoor CSA), Ecuador, El Salvador, Nicaragua, Dominicaanse Republiek, Honduras.

De 4 pijlers van waardig werk

- Waardige banen scheppen
- Het recht op werk en de syndicale rechten waarborgen
- Sociale bescherming bieden voor iedereen
- De sociale dialoog bevorderen

Thema's

Veiligheid en Gezondheid op de werkplek, HIV/Aids, sociale dialoog, jeugd, migrerende werknemers/werkneemsters, Zuid-Zuid-samenwerking, informele economie, kinderarbeid, gendergelijkheid, democratie, mensenrechten, strijd tegen syndicale wildgroei en parallelisme.

Actiestrategieën

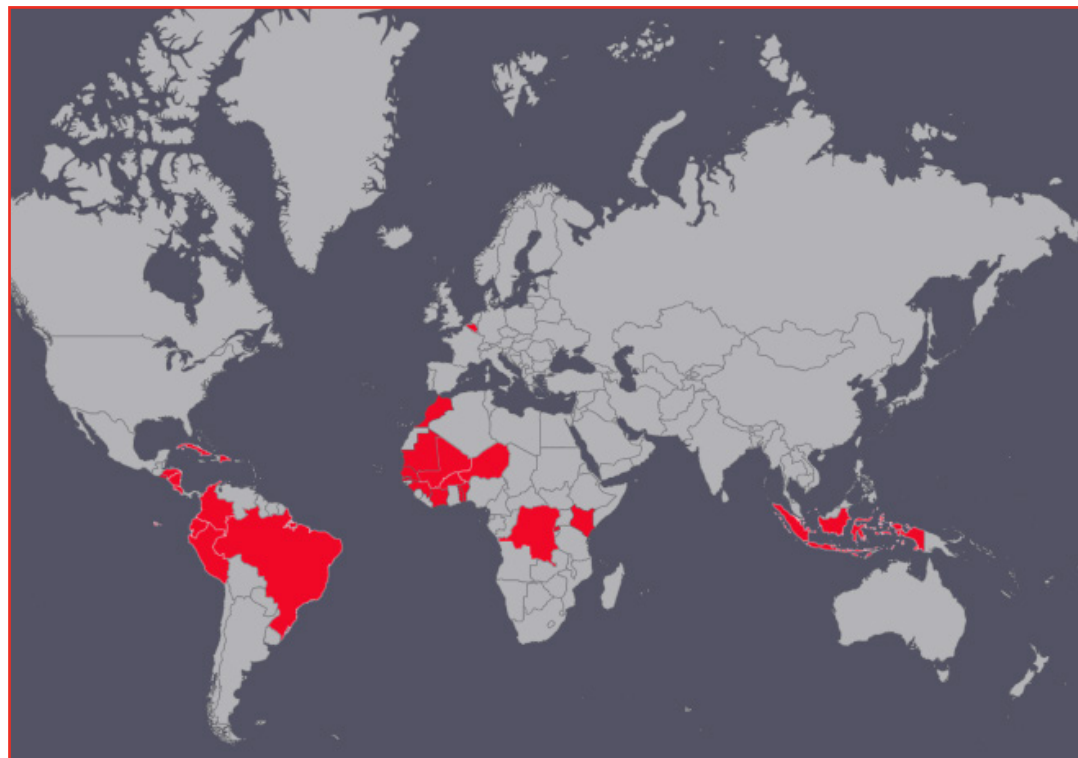
Sociale dialoog en collectieve onderhandelingen, versterking van de netwerken (nationaal/ regionaal/ internationaal), uitwisselingen Noord-Zuid, sensibilisering, mobilisatie, syndicale vorming en arbeiderseducatie (studiekringen), beroepsopleiding, activiteiten voor de eenheid van de vakbondsacties, de organisatie / aansluiting van werknemers/werkneemsters, juridische bijstand, versterking van de organisatie en de strategie, vorming rond leiderschap en politiek pleidooi, preventie, beheersing en oplossing van conflicten, vormingen op afstand.

Partners

Meer dan 30 vakbondspartners in het Zuiden.

Hoofdsectoren, formele en informele economie

- Landbouw: thee, palmolie, cacao, katoen
- Bouw en cementindustrie
- Textiel, schoenen, leder
- Wegvervoer, havenarbeiders, vulkanisatietechnici en bestuurders van motortaxi's
- Petroleum, mijnbouw, chemische industrie, energie en metaal
- Overheidsdiensten en parastatalen
- Bewaking, veiligheid/beveiliging
- Winkels, markten, kappers/kapsters, modeontwerp(st)ers, wevers
- Visserij
- En/of interprofessioneel

2017

Hoogtepunten

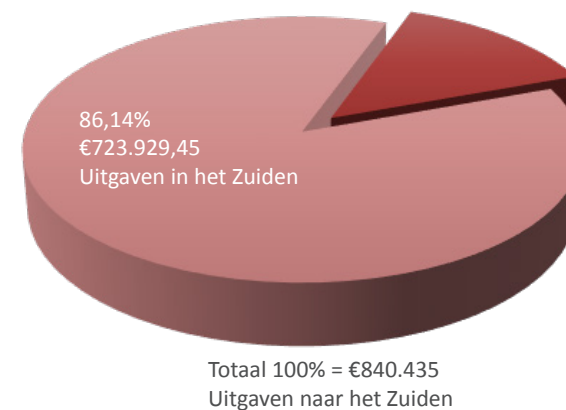
2017, lancering van een nieuw vijfjarenprogramma

2017 was het startjaar van het nieuwe internationale vakbondsprogramma van het ISVI, medegefinancierd door de DGD. Voor een startjaar, kunnen we stellen dat het een groot succes was. Enerzijds was 2017 een jaar met een gemeenschappelijk beleid: voor het eerst in zijn geschiedenis voert het ISVI een programma uit in samenwerking met de ngo's FOS en SOLSOC. Na een intensieve voorbereiding in 2016 startten in 2017 ook verschillende platformen voor gemeenschappelijke coördinatie (groep Noord, Latijns-Amerikaanse groepen, groep Monitoring & Evaluatie, enz.), maar ook van gemeenschappelijke activiteiten en workshops, zoals degene die we samen in Colombia hebben georganiseerd (zie verder).

Anderzijds was 2017 ook het jaar van de nieuwigheden. Het ISVI heeft samenwerkingsverbanden opgestart in nieuwe landen, zoals Indonesië, en ontwikkelde een nieuw soort meerlandenpartnerschap, ook met nieuwe landen. Verder heeft het ISVI partnerschappen opgezet met nieuwe vakbondspartners: CUT Colombia, COTU in Kenia, UNSTB in Benin, vakbonden uit de mijnbouw en energiesector in de DRC en de Afrikaanse en de Amerikaanse regionale afdelingen van het IVV (ITUC-Africa en CSA). Tenslotte nemen wij ook nieuwe activiteitensectoren op en gaan we nieuwe syndicale uitdagingen aan. Kortom, een nieuw, boeiend en uitdagend programma!

Een moeizame start... maar desondanks toch een groot succes

Helaas begon het jaar 2017 niet op de beste manier. Begin februari liet Minister De Croo weten aan het middenveld dat de budgetten tweemaal worden gekortwiek: een eerste keer voor de hele periode 2017-2021, en daarbovenop nog eens afzonderlijk voor het jaar 2017. In totaal werd er in 2017 voor 17 miljoen subsidie uit de sector weggesnoeid. Ondanks deze moeilijke oefening is het ISVI erin geslaagd al zijn partners en zijn actieprioriteiten te behouden. Alle actieplannen voor het voorjaar moesten worden uitgesteld naar de zomer, maar onze partners waren klaar voor de start! En dankzij een echt titanenwerk, konden bijna alle voorziene actieplannen gerealiseerd worden. Ook vonden de uitwisselingsworkshops tussen de ISVI-partners plaats in bijna alle landen.

Een onafgebroken kwalitatieve versterking van het ISVI

Het ISVI zit al jarenlang in een dynamiek van 'kwaliteitsvolle' versterking van zijn werkmethodes en beheer. In 2017 heeft het team zich sterk toegespitst op twee vlakken: enerzijds dat van de financiële processen en, anderzijds, M&E (Monitoring en Evaluatie). Voor wat betreft het financiële luik heeft het team een uitgebreide handleiding opgesteld voor de partners, en meer bepaald voor hun boekhouders, waarin de richtlijnen voor opvolging en rapportering duidelijk in kaart gebracht zijn.

Voor wat betreft het luik Monitoring en Evaluatie streefden we ernaar ons bestaande systeem te optimaliseren zodat we een duidelijker beeld krijgen van de (sociale) veranderingen die door de samenwerking met onze partners teweeg gebracht worden.

Het gender-luik van het programma dat het ISVI samen met BBTK uitvoert in Indonesië werd in 2017 geselecteerd voor een impactmeting als leertraject voor de ngo-sector.

Focus op enkele activiteiten

2017, een heel ... vrouwelijk jaar!

Syndicaal side-event in het kader van de Internationale Vrouwenconferentie

De Internationale Vrouwenconferentie, georganiseerd door het Internationaal Vakverbond, vond plaats van 9 tot 13 oktober 2017. Dit evenement bracht vakbondsleden uit meer dan 100 landen bijeen om te debatteren over vraagstukken rond de toekomst van de vrouwen op het werk, vrede, democratie en geweld tegen vrouwen op de werkvloer. Aanvullend op dit Congres heeft het ISVI, in samenwerking met de instituten voor ontwikkelingssamenwerking van de twee andere Belgische vakbonden, een seminarie georganiseerd over de kwestie van de preciaire situatie van vrouwen op de arbeidsmarkt, waarin de ervaringen van onze partners uit Latijns-Amerika en Afrika aan bod kwamen. Dit belangrijke vakbondsevenement werd afgesloten met de goedkeuring van een gezamenlijke vakbondsverklaring, medeondertekend door het IVV en de CSA.

Bezoek van twee vakbondsdelegaties uit Kenia (BTB) en Indonesië (BBTK)

In 2017 hadden we de gelegenheid om twee vakbondsdelegaties te verwelkomen in België. In het voorjaar zijn er 4 Keniaanse partners van BTB en het ISVI naar België gekomen voor een studiebezoek. Begin oktober ontvingen BBTK en het ISVI vertegenwoordig(st)ers van hun nieuwe Indonesische partners in het kader van een uitwisselingsbezoek, waarbij de Belgische vakbondsleiders en secretarissen konden kennismaken met de realiteit van hun vakbondscollega's aan de andere kant van de wereld en vice versa. De wederzijdse Noord-Zuidversterking, dat zijn niet alleen toespraken: het zijn ook concrete acties.

De Dag van de vrouwelijke verkozenen van het ABVV

Op de Dag van de vrouwelijke verkozenen, georganiseerd op 12 september door het ABVV, gaf het ISVI een internationale dimensie aan het debat door een Congolese vakbondsverantwoordelijke uit te nodigen om te getuigen over haar parcours. Zo heeft Isabelle Kapinga, vice-voorzitster van de Confédération Démocratique du Travail (CDT), het woord genomen voor een Belgisch vakbondspubliek bestaande uit meer dan 600 vrouwelijke militantes om uitleg te geven over de uitdagingen waar vrouwen in de DRC voor staan, over hoe moeilijk het is om de mentaliteit te wijzigen, over de zwakke vertegenwoordiging van vrouwen in de vakbondsbeweging en over het geweld tegen vrouwen.

Eerste workshop 'Zuid', samen met de Colombiaanse partners van het ISVI, FOS en SOLSOC

Op 10 en 11 juli 2017 organiseerde het ISVI samen met zijn programmapartners en al hun partners een workshop in Colombia. Colombia is het enige land in het Zuiden waar FOS, ISVI en SOLSOC samen aanwezig zijn. Het seminarie ging over drie onderwerpen, waaronder de uitvoering van de vredesakkoorden. Er werden ervaringen en goede praktijken voor waardig werk uitgewisseld tussen de 5 vakbonden en de sociale organisaties uit de partnerschappen. Dit seminarie heeft een virtuele groep opgeleverd: de "BELCO-groep", die voortaan politieke, syndicale en pedagogische informatie uitwisselt.

Laten we samen strijden voor duurzame bevoorradersketens! De afgevaardigden van HORVAL en het ISVI nemen deel aan de Europese syndicale chocoladeconferentie van Warschau

Op 19 en 20 september 2017 vond de 3e editie van de Europese syndicale chocoladeconferentie plaats. Dit evenement werd gecoördineerd door EFFAT, de Europese vakbondskoepel voor o.m. de voedingsnijverheid. Er kwamen meer dan 60 militanten uit de chocolade-industrie bijeen. Dit uitwisselingsmoment was een goede gelegenheid om de problemen waarmee de Europese afgevaardigden in deze sector kampen in perspectief te plaatsen door een vergelijking te maken met de realiteit in het Zuiden. Denk maar aan het onzekere/precaire werk van de cacaoboeren, kinderarbeid of dwangarbeid. ABVV HORVAL stelde de projecten in Ivoorkust en Burkina Faso voor aan de deelnemers van de conferentie. Ter herinnering, HORVAL en het ISVI hebben een programma voor vakbondssamenwerking uitgerold in de cacaosector in Ivoorkust, en dit ten gunste van een sterkere vakbondsketen over de hele Noord-Zuid-as, van bij de cacaoboeren tot bij de producenten en consumenten in België.

Benin

- 10,9 miljoen inwoners
- 8 confederaties die in het kader van de sociale dialoog worden erkend
- 9 ondernemingen op 10 vallen onder de informele economie
- Werkloosheidscijfer geschat op 60%
- percentage analfabetisme 47% (2015)
- 4e Afrikaanse katoenproducent
- Meer dan 500 militanten gevormd voor de verschillende strategieën en sectoren

Met 9 ondernemingen op 10 die onder de informele economie vallen, is de noodzaak van de Agenda voor waardig werk in Benin meer dan gewoon een slogan. Het gebrek aan toegang tot sociale bescherming in geval van ziekte, arbeidsongeval of moederschap, het ontbreken van een arbeidsovereenkomst, de onzekere inkomsten of het analfabetisme zijn de trieste realiteit van de werknemers - voornamelijk werkneemsters bovendien - die werkzaam zijn in verschillende sectoren van deze informele economie .

In een partnerschap met CSA-Benin en UNSTB (2 van de 8 vakbonden die door de regering worden erkend), ontwikkelden het ISVI en het ABVV een project voor vakbondssamenwerking dat een geleidelijke verandering van de informele economie beoogt door middel van 3 aanvullende strategieën.

Een eerste strategie bestaat erin om aan zo veel mogelijk werknemers toegang te verschaffen tot een basisvorming door middel van een breder programma voor werknemerseducatie, ondersteund door het PANAF-

PAN AFRICAN

programma voor pan-Afrikaanse vakbondssamenwerking, waarin de Zweedse organisaties LO en TCO, de Braziliaanse CUT-Brasil, het Belgische ABVV, IVV-Afrika en de OUSA (Organisatie van de Vakbondseenheid in Afrika) samenzitten. Het programma met ISVI is gericht op bewustmaking van werknemers en het zoeken naar oplossingen voor concrete problemen die zij ondervinden op de werkvloer. In 2017 werden 120 animatoren van studiecirkels opgeleid en/of bijgeschoold. Op hun beurt bereikten zij 8.551 werknemers, onder wie 3.233 vrouwen (37,8%).

De tweede strategie is gebaseerd op vormingsprogramma's voor syndicale bewustmaking. De werknemers krijgen via die programma's tools en concrete informatie aangereikt om een halt toe te roepen aan sommige pijnpunten, zoals het ontbreken van een gezondheids- en veiligheidsbeleid in de informele productie-eenheden en de afwezigheid van een afdoend financieel beheer, waardoor de werknemers geen regelmatig loon ontvangen. In 2017 volgden 385 militanten uit verschillende sectoren van de informele economie dergelijke vorming, met het doel een geleidelijke verandering van de informele economie in gang te zetten.

De derde strategie tenslotte, is gericht op het aanmoedigen van de sociale dialoog en de formulering van een consensus tussen de belangrijkste spelers van de arbeidswereld. Deze laatstgenoemde doelstelling overstijgt ook het economische kader aangezien het een krachtige hefboom is voor de promotie van goede vormen van bestuur, van vrede en van sociale stabiliteit. In dit verband was de balans van 2017 zeer gemengd. Enerzijds waren alle sociaaleconomische actoren tevreden over de oprichting van een nationale raad voor sociale dialoog: de CNDS ("Conseil national du dialogue social"), voorgezeten door een voormalig Algemeen Secretaris van CSA-Benin. De CNDS moet de verschillende organen en structuren opzetten voor de sociale dialoog op sectoraal en departementaal niveau, voor de openbare diensten en de privésector en is ook belast met het opstellen van een periodiek verslag over de voortgang van de sociale dialoog op nationaal, sectoraal en bedrijfsniveau. De CNDS moet nagaan in welke mate de regering, de werkgevers en de werknemers kunnen overleggen in een niet-vijandige sfeer en op zoek kunnen gaan naar gemeenschappelijke regels voor de ontwikkeling van een beleid en richtlijnen.

CSA Bénin

Confédération des Syndicats Autonomes du Bénin

UNSTB

Union Nationale des Syndicats de Travailleurs du Bénin

Anderzijds was dit orgaan niet in staat om het vertrouwen tussen de verschillende spelers te herstellen en een grote beweging van sociaal protest te voorkomen. De opeenvolgende overtredingen, waarvan het hoogtepunt de afkondiging was van de wet die het stakingsrecht verbiedt voor de gezondheidssector en justitie, alsook het gevangennemen van sommige syndicalisten door de regering, hebben de werknemers die binnen alle organen voor sociaal overleg zetelen, ertoe gebracht hun deelname op te schorten omdat ze vinden dat de regering een parodie op het sociaal overleg opvoert.

Côte d'Ivoire

- 26 miljoen inwoners
- 36 miljard USD (30 miljard euro)
- Gemiddeld maandloon: 102 USD (83 euro)
- Aantal programma-activiteiten 2017: 17
- Bereikt aantal vakbondsmensen in 2017: 1503

ABVV-FGTB
Horval

FEDENASAC.CI

Fédération Nationale des Syndicats du secteur Agriculture de Côte d'Ivoire

FENSTIAA-CI

Fédération Nationale des Syndicats des Travailleurs des Industries Alimentaires et Assimiliées de Côte d'Ivoire

UGTCI

Union Générale des Travailleurs de Côte d'Ivoire

ISVI is al 6 jaar actief in Côte d'Ivoire. Tot eind vorig jaar liep er een programma waar in Ivoorkust en Burkina Faso werd gestreden tegen kinderarbeid en kinderhandel. Voor het nieuwe programma vanaf 2017 sloot ISVI samen met ABVV-HORVAL een partnerschap met UGT-CI – de grootste vakbondskoepel in Côte d'Ivoire – en met twee sectorvakbonden: FEDENASAC.CI, de vakbondsfederatie van de landbouwsector, en FENSTIAA-CI, de vakbondsfederatie voor de voedingsnijverheid. De ondersteuning in beide landen werd versterkt en SOLSOC nam het partnerschap met de Burkinabese vakbonden over. Het programma in Ivoorkust heeft als doel de rechten en arbeidsvoorwaarden van de werknemers en boeren in de cacaosector te verbeteren en de capaciteit van de cacao vakbonden en -coöperatieven te versterken.

De politieke context in Ivoorkust is momenteel stabiel. In 2017 brak er op verschillende momenten muiterij uit bij de militairen omwille van achterstallig loon. Dit heeft geen gevolgen gehad voor de uitvoering van dit programma. Wel relevant is de spectaculaire daling van de cacaoprijs. Afgelopen jaar zakte deze van 1100 CFA/kg naar 700 CFA/kg. De reden voor deze prijsdaling was een overaanbod aan cacao vruchten in Ivoorkust. De cacao sector staat in voor 15% van het binnenlands product in Ivoorkust.

Daarnaast vertegenwoordigt ze twee derden van de directe en indirecte werkgelegenheid. Het precieze effect van deze cacao crisis op de Ivoriaanse arbeidsmarkt is nog af te wachten maar dat het een uiterst negatieve impact zal hebben voor de betrokken boeren staat buiten kijf. De multinationals en supermarkten uit deze sector boekten echter grote winsten op hun chocolade.

Onze partnervakbonden konden door een aantal administratieve problemen pas laat van start gaan. Toch hebben ze een hele reeks activiteiten kunnen afwerken in 2017. Na de besparingen doorgevoerd in de Belgische niet-gouvernementele samenwerking was er geen andere keuze dan de ambities voor 2017 bij te stellen. Dankzij financiële steun van FNV Mondiaal – die deel uitmaakt van de Nederlandse vakbeweging FNV – konden we alsnog 1500 vakbondsleden en –vertegenwoordigers bereiken.

De partners organiseerden een uitwisseling voor 15 vertegenwoordigers van cacao boeren en vakbondsvertegenwoordigers van cacao-verwerkende bedrijven. Dit soort uitwisselingen is van cruciaal belang voor de betrokkenen om een beter zicht te krijgen op de productieketen in zijn geheel.

Er werden een reeks vormingen georganiseerd. Drie sessies die de capaciteiten van 52 vakbondsleiders en leiders van coöperatieven versterken in de strijd tegen kinderarbeid. Daarnaast drie vormingsmomenten voor 66 vakbondsvertegenwoordigers uit de cacao-fabrieken rond arbeidswetgeving en werknemersrechten.

Vier sensibiliseringsacties over kinderarbeid gingen door in verschillende provincies. Tijdens deze acties bereikten de partners zo'n 800 cacao-boeren. Als gevolg van deze sensibilisering werden reeds verschillende lokale monitoringcomités (comités locaux de vigilance) opgericht om toezicht te houden op kinderarbeid in de gemeenschap. Er werden ook drie sensibiliseringsmomenten gehouden in cacao-verwerkende fabrieken rond syndicale- en werknemersrechten. Via deze acties werden 400 fabrieksarbeiders bereikt. In het kader van het genderluik van het programma werden 195 werknemers bereikt via een sensibilisering over geweldpleging tegenover vrouwen.

Ten slotte werd de lokale programmaverantwoordelijke gevormd in projectmanagement en organiseerden we een workshop met alle betrokken partners om het lokale projectcomité te trainen, om het programma te monitoren en om een operationele planning te maken voor 2018.

Kenia

- Bevolkingsaantal : 47,6 miljoen inwoners
- BNP: 152.7 miljard USD – 125.2 miljard EURO
- Welzijnsindex: 146ste plaats op 187 landen
- Levensverwachting : 62,2 jaar.
- Economisch groeicijfer: 5,98%
- Inflatie: 6,15%
- Belangrijkste exportproducten: thee en snijbloemen
- De KLDTDU heeft 3 nieuwe cao's gesloten in 2017
- In 2016 - 2017 ondertekende KEWU 60 cao's

Op politiek vlak was 2017 een bewogen jaar voor Kenia. Zowel tijdens de verkiezingscampagnes als tijdens de nasleep van de verkiezingen waren er regelmatig relletjes, vooral dan in de wijken en regio's waar de oppositie een grote aanhang heeft. Deze rellen hebben ook geleid tot wegblokkades van de grote invalswegen naar Nairobi, waardoor voeding en andere goederen de hoofdstad niet of heel moeilijk konden bereiken. Deze toestand sleepte aan het einde van 2017 nog steeds aan en heeft gevolgen gehad voor de economie van Kenia. Bedrijven werden ofwel niet meer bevoorrad, ofwel geraakten de arbeiders niet meer op hun werk. Een aantal bedrijven sloot zelfs de deuren.

Het vakbondslandschap

Voor onze partner in de metaalsector, de Kenyan Engineering Workers' Union, leidde dit tussen oktober 2017 en februari 2018 tot een verlies van 2.186 leden, of ca. 8% van hun totaal aantal leden. Voor de Kenyan Long Distance Truck Drivers Union (KLDTDU) had deze politieke onrust tot gevolg dat ze slechts 320 nieuwe leden konden aanwerven, terwijl we in de planning gemikt hadden op een ledenaangroei met 1.000

nieuwe leden. In totaal hebben ze nu 1.820 leden. Er blijft hier een enorm groeipotentieel.

De Keniaanse Dock Workers Union (DWU) kende tot dit jaar het systeem van closed shop: elke nieuwe werknemer werd automatisch lid van de vakbond. In de loop van 2017 kwam er een nieuw beleid bij de Kenyan Port Authorities: de nieuw aangeworven werknemers worden niet automatisch meer aangesloten en moeten zich officieel akkoord verklaren met het lidmaatschap van de vakbond. Een aantal onder hen voelt zich zodanig onder druk gezet door het management dat ze zich niet durven aansluiten uit vrees hun baan te verliezen. DWU telt ca. 5600 leden.

Een van de grote uitdagingen voor de vakbonden in Kenia is de praktijk van outsourcing. Hierdoor riskeren onze partners leden te verliezen. Volgens de wet mogen de bedrijven hun kerntaken niet outsourcen, maar een aantal bedrijven doet dit toch. Deze gevallen worden momenteel voor de arbeidsrechtbank gebracht en de metaalvakbond nam hiervoor zelfs speciaal iemand in dienst om de zaken voor de arbeidsrechtbank te behartigen.

COTU

Central Organisation of Trade Unions

KEWU

Kenyan Engineering Workers Union

ITF Africa

International Transport Workers Federation

DWU

Dock Workers Union

KLDTDU

Kenyan Long Distance Truck Drivers and Allied Workers Union

Ook de Algemeen Secretaris van COTU, de Keniaanse vakbondsfederatie werd gevraagd om deze zaken op interprofessioneel niveau mee aan te kaarten. De procedure voor de arbeidsrechtbank kan lang aanslepen, en er zal voor onze partners veel afhangen van de uitspraak van de rechter in deze.

De slagkracht uitbouwen

De Central Organisation of Trade Unions of Kenya (COTU-K), de Keniaanse vakbondsfederatie, lanceerde in september 2017 een nieuwe cyclus van arbeidersvormingen, de studiecirkels. Deze nieuwe cyclus werd aan de vakcentrales van COTU voorgesteld tijdens een tweedaags seminarie: de eerste dag was er een presentatie voor de syndicale leiding, de tweede dag was meer praktisch gericht naar de vormingswerkers van de centrales. In november en december 2017 organiseerde COTU twee vormingen voor studiecirkel – leiders (animatoren) en drie opfriscursussen voor reeds getrainde animatoren. In totaal werden 86 mensen opgeleid.

In de metaalsector hebben we in de tweede helft van 2017 in totaal 120 delegees opgeleid. KEWU trainde zijn 10 eigen vormingswerkers tot studiecirkel-animatoren. Deze 10 zullen in de toekomst meer animatoren opleiden.

In de transportsector doorliepen in totaal 250 werknemers de studiecirkel-vormingen. Elke studiecirkel bestaat uit 20 vormingsuren. Er werden eveneens 10 paralegals (juridisch medewerkers) opgeleid in de regio Mombasa. In totaal trainden we 35 vakbondsverantwoordelijken, 9 mannen en 26 vrouwen) in vakbondsmanagement en leiding geven, en 24 vakbondsverantwoordelijken (14 mannen en 10 vrouwen) in onderhandelings technieken.

Project en collectieve onderhandelingen : resultaten 2017

In 2017 ondertekende de Long Distance Truck Drivers Union drie nieuwe cao's. Samen met de twee reeds bestaande cao's garanderen ze betere werkomstandigheden aan de 1820 werknemers – leden - uit de sector van het lange afstandsvervoer. Voor DWU werden de onderhandelingen van nieuwe cao's opgestart, maar nog niet afgerond. De bestaande cao's dekken 5600 werknemers.

Voor de periode 2016-2017 ondertekende KEWU 60 cao's voor de metaalsector (nieuwe en hernieuwde), die in totaal aan 16.000 arbeiders en arbeidsters (leden van de vakbond) ten goede komen.

In 2017 nodigde de Belgische Transportbond BTB, 4 medewerkers van hun Keniaanse partners uit voor een studiebezoek aan België. Ze leerden de structuur en werking van de BTB sectoren (haven, maritiem, wegvervoer en logistiek) kennen en konden deze tijdens verschillende terreinbezoeken in actie zien. Ze kregen eveneens een uiteenzetting over de sociale geschiedenis van het ABVV en over het Belgische sociaal overlegstelsel.

DR Congo

- 8 miljard US\$ staatsbegroting in 2017
- 54% inflatie
- 26% depreciatie van de Congolese frank
- Het aantal schendingen van de mensenrechten is met 25% toegenomen in 2017
- 6.254 werknemers (m/v) gevormd door de studie kringen (waarvan 22,7% vrouwen)
- 558 studiekringen waarvan 135 opgericht met eigen middelen
- 8.140 US\$ bijdragen van de partners
- 12,6\$: kostprijs per vorming van een werknemer
- Een wildgroei aan vakbonden: meer dan 450 vakbonden

CGSP
FGTB Services Publics
Ensemble, on est plus forts

ABVV
Algemene Centrale
Samen sterk

UFF (UNTC, CDT, COSSEP)

Union Fait la Force

UNTC, FNTPEC, FNTM, FTEM

Union Nationale des Travailleurs de Congo

Een rampzalige sociale en politieke context

Op politiek vlak blijft de context van de DRC getekend door een sterke stijging van de sociale spanningen en de politieke instabiliteit, sinds President Kabila in 2016 het einde van zijn mandaat niet respecteerde. Het is dan ook niet verbazend dat het Hoog Commissariaat van de VN voor de mensenrechten 25% meer mensenrechtenschendingen rapporteert in 2017, na een stijging met 30% in 2016. Het mensenrechtenrapport geeft ook aan dat vertegenwoordigers van de staat hier in 61% van de gevallen voor verantwoordelijk zijn en in totale straffeloosheid handelen.

De codex voor de mijnbouwsector voorziet in de repatriëring van 40% van de exportinkomsten. In werkelijkheid leven veel mijnbouwbedrijven deze wettelijke verplichting niet na. Zo heeft het Carter Centre in 2017 een ontluisterend verslag gepubliceerd over de Gécamines: Bijna driekwart van de winst geboekt tussen 2011 en 2014 (750 miljoen op 1,1 miljard US\$) is niet traceerbaar.

De toestand is ook dramatisch in de openbare diensten, waar de ambtenaren hun lonen blijven ontvangen op basis van een voorbijgestreefde wisselkoers: 930 Congolese Frank voor 1 US\$, terwijl de officiële koers 1600 frank bedroeg in december 2017. Er waren nochtans verbintenissen van de Eerste Minister om de loonindexering te doen naleven. Sommige staatsondernemingen, zoals de ONATRA (Office National des Transports), werden kampioen in het niet-uitbetalen van lonen. In Kinshasa cumuleerde dit staatsbedrijf 8 maanden loonachterstal en in Matadi 7 maanden. Daarom legden vakbonden in de openbare diensten, onder wie onze partners, stakingsaanzeggingen neer in verschillende sectoren van de openbare diensten.

Een aangepaste en vernieuwende methodologie

De samenleving en de Congolese vakbeweging staan voor ontelbare uitdagingen. Het door ISVI opgezette luik in de DRC bestaat voornamelijk uit basiseducatie voor werknemers en werkneemsters om de sociale dialoog te versterken. Permanente vorming van leden en een sterkere sociale dialoog zijn voor ons tegelijkertijd een doelstelling en een strategie om verandering te bewerkstelligen om de Congolese samenleving grondig

te wijzigen. De methodologie van de studiekringen sluit aan bij de Afrikaanse traditie van de palaverboom en is een beproefd instrument om ervoor te zorgen dat morgen alle werknemers en werknemsters toegang hebben tot educatie en dat ze bewust gemaakt worden over hun rechten en plichten binnen de onderneming, de vakbond en de samenleving in het algemeen. In een land als de DRC met meer dan 450 vakbonden is de studiering ook een bevoorrecht instrument om de eenheid van de vakbondsactie aan te moedigen.

Een dynamische partnerschap

Om deze strategie tot een goed einde te brengen geeft het ISVI sinds het begin voorkeur aan de versterking van een dynamisch partnerschap op verschillende niveaus. Dit netwerk is in 2017 nog sterk uitgebreid door de groepering van de leden van onze 3 vakbondspartners partners binnen “Union Fait la Force” (UFF), een platform voor eenheid van vakbondsactie. Het landenprogramma wordt ondersteund door de Waalse CGSP, waardoor we onze aandacht prioritair richten op de openbare diensten (onderwijs, gezondheid, justitie, openbaar ambt). Daarnaast breidt het ISVI zijn samenwerking uit naar de Algemene Centrale van het ABVV om doelgericht de werknemers van de mijnbouw- en energiesector in vijf provincies (Haut Katanga, Lualaba, Kinshasa, Kongo Central en Haut Uele) te bereiken. Op internationaal niveau blijft het ISVI bovendien een bepalende rol spelen in PANAF, het pan-Afrikaanse syndicale samenwerkingsprogramma van de Zweedse organisaties LO en TCO, de Braziliaanse CUT-Brasil, het Belgische ABVV, het IVV Afrika en de OUSA (Organisation de l’Unité Syndicale Africaine). In 2017 heeft de ‘Internationale de l’Education’ (IE) ook beslist het educatieve luik van de studiecirkels te versterken door zich toe te spitsen op de leerkrachten in 3 provincies (Bandundu, Kinshasa en Kongo Central).

Rwanda

- Bevolking: > 11,9 miljoen inwoners (2017)
- Welzijnsindex: op de 151ste plaats op 187 landen (2015)
- Levensverwachting: 66,6 jaar
- Economische groei: 6,1% (IMF 2018)
- Inflatie: 2,55%
- Belangrijkste exportproducten: koffie en thee
- CESTRAR is de meest representatieve confederatie in Rwanda (165 000 leden)

Op 4 augustus 2017 werd president Paul Kagame voor een derde mandaat herkozen. Dit was enkel mogelijk dankzij een grondwetsherziening. Een president kon maar 2 mandaten van telkens 7 jaar aan de macht blijven. De herziene grondwet voorziet nu in een derde 7-jarig mandaat, en maakt nog 2 bijkomende mandaten van vijf jaar mogelijk vanaf 2024. In theorie kan Kagame dus tot 2034 aan de macht blijven.

Op democratisch en syndicaal vlak is er nog werk aan de winkel. Rwanda heeft wel een wettelijk kader dat de vrijheid om aan te sluiten bij vakbonden en het onderhandelen van cao's toelaat. Desondanks blijven er vele uitdagingen voor de vakbonden: de sociale dialoog staat nog in zijn kinderschoenen en de bovenvermelde vrijheden worden zelden gerespecteerd door de werkgevers.

ABVV-FGTB
Brussel-Bruxelles

Syndicaal landschap

De CESTRAR, onze syndicale interprofessionele partner in Rwanda, is het meest representatieve vakverbond in het land. Het ledenaantal is gegroeid van 161 419 in 2016 naar 165 000 in 2017.

STECOMA, onze partner in de bouwsector, is gegroeid uit een coöperatieve organisatie en telt ondertussen 48.615 leden. Jammer genoeg betalen slechts 1.500 van deze leden ook effectief een vakbondsbijdrage. Op dit vlak is er nog heel wat ruimte voor verbetering. Het zal een hele uitdaging blijven vermits de bouwsector, net zoals de theesector, voor een groot deel in de informele economie zit. De arbeiders hebben geen contract, geen sociale zekerheid, geen zekerheid van werk en dus ook niet van inkomsten.

ABVV
Algemene Centrale
Samen sterk

SYPEPAP rekruteerde in 2017 zowat 1.000 nieuwe leden en telt nu 8.740 leden, 13% meer dan in 2016. STAYER kreeg er 1.026 leden bij en heeft nu een ledenaantal van 9.626, een stijging van 12%.

Resultaten van het collectief onderhandelen in de theesector

STECOMA heeft, dankzij een akkoord dat in 2016 afgesloten werd met de "Workforce Development Agency" al 14.000 leden kunnen helpen in het behalen van hun certificering (bewijs van vakmanschap). Met dit certificaat kunnen de arbeiders makkelijker een arbeidscontract krijgen, wat er dan weer voor zorgt dat ze toegang hebben tot het systeem voor sociale bescherming.

CESTRAR

Centrale des Syndicats des Travailleurs du Rwanda

STAVÉR

Syndicat du Personnel Agricole et Vétérinaire oeuvrant dans le Secteur Public

SYPEPAP

Syndicat du Personnel des Entreprises Parastatales et Privatisés

STECOMA

Syndicat des Travailleurs des Entreprises de Construction, de Menuiserie et de l'Artisanat

STECOMA heeft in 2017 vier overeenkomsten kunnen afsluiten op het niveau van de districten. Naast het reeds bestaande akkoord met de stad Kigali, zijn er nu ook akkoorden in de districten Kirehe en Ngoma in de Oostelijke provincie, Nyamasheke in de Westelijke provincie, en Burera in de Noordelijke provincie. Deze overeenkomsten zorgen ervoor dat STECOMA gemakkelijker toegang heeft tot de werven om de werknemers te sensibiliseren en te mobiliseren. Ze zorgen er ook voor dat het lokale bestuur tussenkomt om werkgevers die de lonen niet of slecht uitbetalen tot de orde te roepen.

Tijdens zijn congres in december 2017 ondertekenden STECOMA en de Vereniging van Ingenieurs een collectieve overeenkomst voor deze beroepsgroep. In de toekomst zal STECOMA ook met andere beroepsverenigingen proberen akkoorden te onderhandelen. Op langere termijn zullen deze akkoorden hopelijk leiden een sectorovereenkomst, die alle beroepsgroepen zal omvatten.

In de theesector blijven we voorlopig inzetten op bedrijfscao's. De meeste thee verwerkende bedrijven hebben eigen theeplantages. Ze stellen dus zowel vaste werknemers (in het bedrijf) als dagloners (plukkers) tewerk. We proberen in de cao's voor beide groepen dezelfde rechten te verkrijgen, hoewel het nog vaak zo is dat de plukkers geen arbeidscontract krijgen. Bij Asopthe en Sagasha zijn we er in geslaagd om ook voor de plukkers een contract te bekomen.

Versterking van de capaciteiten

Veiligheid en gezondheid op het werk, dit is voor onze partners uit Rwanda een prioriteit geworden. In 2017 hebben wij 2.100 vormingshandleidingen opgesteld en gedrukt. 1.100 daarvan gingen over syndicale thema's en 1000 over veiligheid en gezondheid op het werk. Die handleidingen worden als basistool gebruikt voor de vormingen over deze 2 thema's. In totaal hebben onze partners in de bouwsector daarmee 23 vormingswerkers en 30 afgevaardigden opgeleid. In de theesector genoten 20 vormingswerkers en 25 vakbondsafgevaardigden een vorming hierover. Daarnaast hebben 21 verkozen leden van de nieuwe Comités Veiligheid en Gezondheid ook hun capaciteiten terzake versterkt. Nog in de theesector heeft CESTRAR 20 vormingswerkers en 30 delegees rond de syndicale thema's gevormd. Kwamen daarbij aan bod : het arbeidsrecht, hoe cao's onderhandelen, de wervingstechnieken, de sociale dialoog

De syndicale crèches : een goed voorbeeld dat veel navolging verdient

De oprichting van een crèche in Mulindi tijdens de vorige programmacycclus blijft hét klasse voorbeeld voor de andere thee plantages. Ondertussen kreeg dit voorbeeld navolging bij Sorwathé en Gisovu. Dankzij de oprichting van crèches kunnen er meer vrouwen met een gerust hart aan het werk in de sector en kunnen ze hun levensomstandigheden verbeteren.

Afrika

Migraties

- De internationale migranten (m/v) vertegenwoordigen slechts 3,4 % van de wereldbevolking in 2017
- De asielzoekers vertegenwoordigen slechts 0,1 % van de totale bevolking van de OESO-landen en minder dan 0,3 % van de totale EU-bevolking
- De migratiestromen nemen slechts licht toe, met een stijging van 0,2 % de laatste 10 jaar
- In Afrika vindt 80% van de migratie plaats binnen het continent
- 34 vakverbonden aangesloten bij CSI-Afrique zijn bij deze samenwerking betrokken
- 10 landen uit West- en Noord-Afrika zijn hierbij betrokken

De situatie van de migranten-werknemers (m/v) en de vluchtelingen in Afrika werpt een reeks vragen op die een krachtig antwoord vergen op het vlak van de verdediging en de bevordering van de mensenrechten. Zij zijn niet alleen slachtoffers van gewelddadige discriminatie, die geen toegang hebben tot en gebruik kunnen maken van sociale basisdiensten. Ze worden geconfronteerd met racistische en xenofobe aanvallen en uitgebuit door wervingskantoren, door hun werkgevers of zelfs door sommige collega's die in hen 'goedkope' concurrenten zien, die jobkansen van hen in pikken. Ze zijn ook het slachtoffer van verbaal en fysiek geweld dat soms zelfs de dood tot gevolg heeft, hetzij in het land waar ze op dat moment verblijven hetzij onderweg (slachtoffers van de reisomstandigheden of van mensenhandelaars). Vrouwen worden vaak blootgesteld aan deze omstandigheden die sterk aanleunen bij (zogenaamde 'moderne') slavernij en aan seksueel misbruik. Kinderen en jongeren betalen ook een hoge prijs op de migratieroutes. Zowel in de woestijn als op de Middellandse Zee is het aantal verloren en door deze menselijke drama's verwoeste levens niet meer te tellen. Alleen al in de Middellandse Zee zouden

PAN AFRICAN

ORGANISATION REGIONALE AFRICAINE
DE LA CONFEDERATION SYNDICALE INTERNATIONALE
CSI-AFRIQUE

ABVV-FGTB
Ensemble, on est plus forts
Samen sterk

meer dan 35.000 mensen het leven hebben gelaten. In 2017 alleen al, zijn er 3.100 personen omgekomen. Europa vangt zeker niet "alle ellende van de wereld" op. Het is de gevaarlijkste bestemming voor al wie op zoek gaat naar een waardig leven.

De vakbeweging, en in het bijzonder die actief in de landen van dit luik (Benin, Burkina Faso, Ivoorkust, Guinea Conakry, Mali, Marokko, Mauritanië, Niger, Senegal en Togo), is vaak getuige geweest van de wanhoop van werknemers-migrant (m/v) tijdens hun migratieparcours. Een reden waarom - in tegenstelling tot de logica van de regering die het vrij verkeer van personen wil afremmen of verhinderen - dit continentale luik bijdraagt aan het geven van specifieke antwoorden gebaseerd op enerzijds de bescherming van de rechten en anderzijds op de veelvuldige oorzaken die de werknemers aanzetten om in ballingschap te gaan of te emigreren. In 2017 werd de focus gelegd op twee prioriteiten. Allereerst de opstelling van een structuur in de 10 landen door de verkiezing van een focuspunt. Deze belangrijke rol, voornamelijk voor de uitwisseling van informatie en ervaringen, werd in elk van de 10 landen democratisch toegewezen. Deze personen hebben in overleg met alle leden van CSI-Afrique aanwezig in hun landen, een actieplan uitgewerkt voor de bevordering en bescherming van de rechten van werknemers-migrant (m/v). Ten tweede, bestond een van de prioriteiten in 2017 erin om in perfecte synergie samen te werken met de bestaande syndicale netwerken en de relevante politieke actoren en

het middenveld. We hebben 3 subregionale activiteiten medegeorganiseerd om onze gemeenschappelijke doelstellingen te bepalen en alle politieke verantwoordelijken en de focuspunten toe te laten telkens te deel te nemen. Voor al deze subregionale seminars hebben naast de 10 focuspunten, 90 vakbondsleiders en verantwoordelijken van de CEDEAO, van internationale vakverbonden en syndicale netwerken van West-, Centraal- en Oost-Afrika de debatten verrijkt. Van de talrijke doorbraken vermelden we de gezamenlijke beslissing om te ijveren voor het opdrijven van het aantal landen dat internationale normen en instrumenten ter bescherming van de rechten van de migrant (m/v) ondertekent en ervoor te zorgen dat ze effectief worden toegepast.

Dankzij dit samenwerkingsverband hebben we in 2017 de syndicale netwerken kunnen versterken. Alle focuspunten zijn immers ook referentiepersoon binnen het "Réseau Africain des Migrations Syndicales" (ATUMNET). Het netwerk biedt de landen een plek om van elkaar te leren dankzij het periodieke rapporteringsmechanisme van het netwerk. Het project heeft bijgedragen aan de vorming, de groei en de expansie van het netwerk van de 8 stichtende leden naar 18 leden in het begin van het project. Nu telt het al 38 leden. In september werd een gezamenlijke verklaring aangelegd waarin het netwerk onder meer de externalisering van de Europese grenzen op het continent aan de kaak heeft gesteld.

PANAF en netwerksyndicalisme

Behalve het luik migraties, versterkt ISVI ook een ander programma op het Afrikaans continent: het PANAF-programma voor pan-Afrikaanse syndicale samenwerking dat de vakbonden LO en TCO (Zweden), de CUT-Brasil (Brazilië), het ABVV (België) en CSI-Afrique (de Afrikaanse regionale afdeling van het IVV) en OUSA (Organisation de l'Unité Syndicale en Afrique) samenbrengt. Hierna enkele cijfergegevens over 2017:

- 18 landen uit Engelstalig, Franstalig en Portugeestalig Afrika
- 33 nationale Afrikaanse confederaties, 2 continentale Afrikaanse confederaties, 3 Europese confederaties en 1 Braziliaanse confederatie
- Zuid-Zuid-Noord samenwerking
- vorming aan zo'n 62.000 werknemers (waarvan 30% vrouwen)
- de vorming kost gemiddeld €10,5/ werknemer
- 4 educatieve cycli

ISVI neemt als sinds 2012 deel aan dit programma en speelt een belangrijke rol in de versterking en de geleidelijke uitbreiding van dit syndicaal netwerk. We willen via een participatief, duurzaam en efficiënt educatief systeem de vakbonden in Afrika ondersteunen op het vlak van syndicale vorming zodat zij op lokaal, nationaal, regionaal en continentaal vlak sterker worden. Behalve die educatieve doelstelling wordt ook de eenheid van de vakbeweging in Afrika nagestreefd om daadwerkelijke krachtsverhoudingen op te bouwen en zo menswaardige werk- en levensomstandigheden voor iedereen te kunnen onderhandelen. De prioritaire actiestrategie is gericht op het oprichten van « studiekringen ». Dit is een informele vorm van permanente volwasseneneducatie op de werkplek, waarbij werknemers rond een discussiethema of een concreet probleem samengebracht worden. In beide gevallen zijn de discussies oplossingsgericht en verloopt het zoeken naar een oplossing op een participatieve en democratische manier.

Concreet zorgde het ISVI ervoor dat PANAF twee doelstellingen kon verwezenlijken in 2017.

Ten eerste neemt het ISVI de coördinatie en opvolging op zich in drie landen. In de DRC doen we dit reeds sedert 2012 (zie hoofdstuk in kwestie) en vanaf 2017 versterken en vervolledigen onze acties die uit het programma in Benin en Kenia. Hierdoor kon PANAF ingaan op het verzoek van vakbonden uit Mali en Zambia om zich bij het PANAF programma aan te sluiten.

Ten tweede nam ISVI ook actief deel aan het subregionaal seminarie dat elk jaar de partners die tot dezelfde taalrol behoren, samenbrengt. Dit jaar kwamen de Engelstalige en Portugeestalige partners samen in Tanzania om informatie en expertise uit te wisselen i.v.m. subregionale samenwerking en ervaringen met alternatieve beleidslijnen na de onafhankelijkheid.

Uit dit 2-daagse seminarie kwam naar voor:

- dat een mentaliteitswijziging nodig is en dat de progressieve en solidaire ambities van de Afrikaanse volkeren en maatschappijen moeten bepaald worden;
- dat Afrika goede en progressieve ontwikkelingsprogramma's heeft, maar dat de uitwerking ervan tekortschiet waardoor er maar heel traag vooruitgang geboekt wordt;
- dat het nuttig is inspiratie te putten uit de onafhankelijkheidsstrijd;
- dat de individuele ontwikkeling van een land niet vanzelfsprekend is maar moet gedragen worden op continentaal niveau. Eenheid en solidariteit zijn de bronnen waaruit we kracht putten en die we moeten behouden, uitdiepen en verder ontplooiën in onze ambities voor ontwikkeling.

Merken we tot slot op dat ons continentaal luik onze partners uit Benin, DRC, Rwanda en Kenia ook de gelegenheid gaf om naar Costa Rica te gaan en deel te nemen aan een seminarie dat in de marge van de 3e Wereldvrouwenconferentie van het IVV georganiseerd werd. Vrouwelijke syndicalisten konden er discussiëren over precare arbeid, over de diverse vormen van

strijd voor rechtvaardigheid in de werkwereld. Als resultaat van deze activiteit werd een gemeenschappelijke syndicale verklaring over gender gepubliceerd, waarin gepleit wordt voor een officiële erkenning van de werknemersorganisaties in de informele economie alsook van hun recht om rechtstreeks deel te nemen aan de sociale dialoog waarbij ze de belangen van hun leden vertegenwoordigen. De vakbonden moeten samenwerken, waarbij ze synergiën, allianties en stevige samenwerkingsverbanden nastreven om te kunnen onderhandelen over het meetellen van de sociale rechten van werknemers uit de informele economie, om uit te groeien tot een sterke gesprekspartner die deelneemt aan de dialoog met de regering.

Latijns-Amerika & Caraïben

Het regionaal luik 'Latijns-Amerika': de CSA en het netwerksyndicalisme

2017 was voor de inwoners van Latijns-Amerika een zwaar jaar van strijd, achteruitgang en sociale regressie. De CSA, de regionale Amerikaanse afdeling van het IVV (het Internationaal Vakverbond), was actief op alle fronten:

- Herhaaldelijke schandalen: Panama Papers, Odebrecht,... die koppen doen rollen. De Dominicaanse jeugd heeft de 'Groene Mars' opgestart die het sociaal middenveld verenigt om te protesteren tegen de corruptie en de ontmanteling van de Staat.
- Honduras: verkiezingsfraude en geweld
- Toename van onverdraagzaamheid en schending van de mensenrechten, van de rechten van de LGBT+, ...
- Aantasting van de democratie: criminalisering van het sociaal protest in de regio, meer bepaald in Colombia en Peru
- Al dan niet expliciet, maar sterk aanwezig antisyndicalisme in Centraal-Amerika, in Peru en Colombia.

Het Latijns-Amerikaans Zuid-Zuidprogramma van het ISVI is aantrekkelijk voor alle partners: het uitbouwen van syndicale netwerken, informatie-uitwisseling, cursussen. Het voordeel van het Latijns-Amerikaans Zuid-Zuid luik is het gebruik van één taal: het Spaans. In een sterk anti syndicale context is het gebruik van de sociale media zeer belangrijk om snel te kunnen mobiliseren. In 2017 was dit syndicaal Zuid-Zuid netwerk gemobiliseerd rond een grootschalige activiteit georganiseerd samen met de instituten voor syndicale samenwerking van het ACV (IIAV) en de ACLVB (BIS). Dit seminarie vond plaats in de marge van de 3e Wereldvrouwenconferentie georganiseerd door het IVV. De Latijns-Amerikaanse en Afrikaanse partners van het ISVI namen hieraan deel. De vakbondsvrouwen bespraken de verschillende strijdvormen voor rechtvaardigheid in de arbeidswereld en de preciaire arbeid. Deze activiteit heeft uitgemond in de publicatie van een gemeenschappelijke verklaring van de vakbonden over gender.

Dit Zuid-Zuidprogramma omvat twee onderdelen: een luik 'netwerking' zoals hiervoor vermeld, en een specifiek luik, opgezet door de CSA in verschillende landen in Centraal-Amerika, Ecuador en Peru, toegespitst op de jeugd. Dit is immers een van de prioriteiten van de CSA. De jongeren motiveren betekent ze bewust maken dat een andere wereld mogelijk is.

ABVV-FGTB
Ensemble, on est plus forts
Samen sterk

Dit luik van het project bevat onder meer de campagne ‘Dame esos 5’ (‘geef me de vijf’), maar eind 2017 waren de resultaten volgens de jonge vakbondsmensen die ijveren voor de sensibilisering van jonge werknemers en werkneemsters niet erg bemoedigend. Voor 2018 is de CSA in verband met het project van plan zijn strategieën om de jongeren te bereiken te herbekijken. Moeten we onze aanpak vernieuwen? Het is de bedoeling de jongeren beter te kennen: waarom hebben ze geen belangstelling voor de vakbonden? Omdat de vakbond ‘zoiets saais’ is als politiek, voorbijgestreefd en zonder enig verband met hun leven? De interesses van de jongeren zijn toegespitst op de verdediging van het milieu, ze zijn verontwaardigd over corruptie... Denken we maar aan het enthousiasme voor de Groene Mars in de Dominicaanse Republiek, de deelname van de jongeren aan de middenveldorganisaties en de Wereldvrouwenmars.

Een ander niet te verwaarlozen aspect is het anti syndicale geweld en de angst die dat bij jongeren teweegbrengt. Waarom een ontslag riskeren, terwijl het al zo moeilijk is om een job te vinden? Waarom uren opofferen om te militeren of gewoonweg zich opofferen voor zo weinig resultaten? In veel landen is zich aansluiten bij een vakbond een daad van moed, en militeren een daad van heldhaftigheid. Deze aspecten moeten in aanmerking worden genomen op het moment dat campagnes worden uitgewerkt en nieuwe strategieën beslist.

Dit luik van het Zuid-Zuidprogramma met de CSA streeft ernaar de vakbonden te vernieuwen, hen nieuw leven in te blazen, te doen heropbloeien... Daarom moeten we jongeren vormen en aantrekken, maar die taak is niet gemakkelijk. Syndicalist zijn is een meer dan voltijdse en zeer riskante baan. Werken met jongeren betekent meer werken via de sociale media, werken via afstandsonderwijs enz. Dit vergt veel van het internet, terwijl het netwerk niet altijd goed, noch snel is.

Cuba

- Oppervlakte: 109.884 km²
- Bevolking: 11.239.445 inwoners
- Bevolkingsdichtheid: 102,28 inwoners / km²
- BBP: 89.689 miljard \$USD (2016)
- Groei van het BBP: 4,44 % / jaar (2016)
- Sterke of groeiende economische sectoren: toerisme en mijnbouw (nikkel, kobalt), landbouw (suiker, tabak)
- Lage productiviteit van de openbare sector en de landbouw
- Opening naar de coöperatieve en de individuele privésector van de landbouw, de handel, de catering en de bouw

SNTi
Sindicato Nacional de Trabajadores de la Industria
Rama Metalúrgica

Men spreekt zeker meer over Cuba in het buitenland dan op het eiland zelf. En het zijn altijd heftige debatten. Enerzijds over de orkanen die ze hebben doorstaan en anderzijds over de 'vraatzuchtige VS' waaraan ze weerstand hebben geboden. Het jaarverslag van Amnesty International klaagt het gebrek aan vrijheid en de opsluiting van leden van de oppositie aan. Een eenpartijstelsel met één programma en één vakbond dat nochtans kan bogen op de beste cijfers van het continent inzake gezondheid en onderwijs. Een arm land dat heeft ingezet op onderwijs en dat vandaag artsen uitvoert.

Sommigen werpen op dat het regime sterk moest zijn om weerstand te bieden aan de aanvallen en slagen toegebracht door de verschillende regeringen van de VS, zowel onder de democraten als onder de republikeinen. Onder Raúl Castro is het regime versoepeld en is er plaats gemaakt voor een nieuw economisch stelsel dat zich openstelt voor de privésector, ook de niet-staatssector genoemd. De voormalige Amerikaanse President, Barak Obama, heeft de aanzet gegeven voor een toenadering tussen de twee landen. VS-burgers mogen naar het eiland gaan mits bepaalde voorwaarden, zoals een familiebezoek of een cultureel bezoek. De door de VS in 1996 goedgekeurde Wet Helms-Burton die de blokkade van '62 verstengde en zo onrechtstreeks andere landen bij de blokkade betrok, is nog steeds van toepassing. In 2017 is de situatie opnieuw verslechterd. Venezuela zit in volle crisis en Cuba heeft moeilijker toegang tot de Venezolaanse aardolie. De Cubanen worden beschuldigd van 'geluidsaanvallen' tegen VS-diplomaten die in Havana zijn gestationeerd... De sancties zijn weer aan de orde. Individuele toeristische reizen voor de VS-burgers zijn opnieuw ingeperkt en er werd een zwarte lijst opgesteld van ondernemingen die dicht bij het leger staan. Eind september heeft orkaan Irma veel schade en verlies veroorzaakt.

Als positieve noot vermelden we voor 2017 het nieuwe recordaantal toeristen, dat de kaap van 4 miljoen overschreed. Bovendien kondigde het regime de aflossing van de oude garde aan voor 2018. Voor het eerst zal het land een regeringsleider hebben die niet aan de revolutie deelnam.

De Cubaanse regering wil buitenlandse investeringen aantrekken om de biotechnologische nijverheid, de voedingsindustrie en de energiesector (hernieuwbare energie) te ontwikkelen.

Vindingrijkheid is nog steeds aan de orde voor de Cubanen om hun machines te blijven doen draaien en hun auto's te blijven doen rijden. Wat ze wegens de blokkade niet kunnen invoeren, proberen ze zelf te maken. Vaak is dit moeilijk, omdat het eiland over weinig grondstoffen beschikt. En hier komt de metaalsector als eerste tussen.

Cuba is een land met een planeconomie waarbij alles wordt gecontroleerd om de werking te verzekeren. De Cubanen klagen over een te logge en te veeleisende bureaucratie. Het ISVI-MWB-SNTI-project is in 2017 niet van start kunnen gaan, omdat eerst het akkoord nodig was van alle betrokken Cubaanse instanties. Aangezien we samen met FOS in Cuba actief zijn, zijn er verschillende projecten verspreid over het hele land. Met het oog op een goede samenhang moeten de projecten eerst goedgekeurd worden door alle nationale instanties die er een link mee hebben en daarna ook nog eens door alle regionale overheden van de regio's waar ze zullen uitgevoerd worden. 2018 wordt het jaar van een krachtige opstart van het Cubaanse project.

Colombia

- Syndicalisatiegraad: 4,6% (openbare diensten : 7%)
- Jeugd: meer dan 65% van de bevolking
- Officiële werkloosheidsgraad: 9,3 %, 2 maal hoger bij jongeren
- Informele arbeid: 66,7%
- Werknemers in de petroleumsector: ongeveer 100 000
- Werknemers in de petroleumsector zonder directe arbeidsovereenkomst (piramidaal systeem) : 85%

CUT

Central Unitaria de Trabajadores

USO

Unión Sindical Obrera

ABVV

Samen sterk

Vlaams ABVV

ABVV

Algemene Centrale

Samen sterk

Vredesakkoorden : vrede?

In 2017 doen er zich 2 belangrijke feiten voor in Colombia: het implementeren van de vredesakkoorden of beter gezegd, het slecht (zelfs niet) uitvoeren ervan - en de voorbereiding van de pre-electorale periode. De door de FARC 'bevrijde' gebieden die aan de verplaatste boeren teruggegeven moeten worden, zijn – met de hulp van paramilitaire groepen - door de multinationals gestolen. Deze gebruiken ze voor monocultuur en voor het delven van kostbare erts, zonder rekening te houden met het leefmilieu of met de inheemse bevolking. De handel in verdovende middelen is opnieuw sterk toegenomen. De overheid slaagt er niet in opnieuw orde te scheppen en de corruptie tiert welig. Sociaal protest wordt onderdrukt. Werknemersrechten worden met de voeten getreden, stakingsrecht wordt niet gerespecteerd, het recht op onderhandelen evenmin... In 2017 is het aantal moorden op sociale en syndicale leiders met 45 % gestegen in vergelijking met 2016. In 2017 werden 73 mensenrechtenverdedigers vermoord; de FARC heeft aan het licht gebracht dat 50 FARC-leden vermoord werden sinds deze organisatie de wapens neerlegde. In 2017 waren er volgens de gegevens van de Nationale Syndicale School 198 aanslagen op syndicalisten. 19 vakbondsleiders uit de landbouw- en mijnsector werden vermoord.

Het project CUT – Vlaams ABVV is gericht op jonge werknemers. Zij lopen vandaag immers nog meer gevaar, vooral dan in de zones die vroeger door de FARC gecontroleerd werden. In die gebieden worden jongeren vaak gedwongen ingelijfd bij paramilitaire groepen. Anderen sluiten zich, omwille van het geld, aan bij criminele organisaties of bij drugkartels. De CUT schenkt bijzonder veel aandacht aan de jonge werknemers, die vaak het slachtoffer zijn van misbruiken en die bovendien een enorm ledenpotentieel vormen. De CUT is ook bezorgd om de hoge werkloosheidsgraad bij jongeren onder de 30 jaar. Dit project ging van start met een nationale workshop om het project voor te stellen, gevolgd door 5 regionale vormingsseminaries in 2017. Op die manier konden 8 van de 32 departementen die het land telt, bereikt worden (namelijk Tolima-Huila, Bogotá-Cundinamarca, Santander, Risaralda, Bolívar-Atlántico).

We bereikten maar 60% van het totale jongerenpubliek: aan de ene kant overtreft de vraag naar steun het aanbod en anderzijds wordt het leeftijdscriterium niet altijd echt gevolgd Er moet dus met de CUT bekeken worden hoe dit criterium te doen aanvaarden. De vertegenwoordiging van de vrouwen bedraagt dan weer 44 %. Het project bestrijkt 3 economische sectoren: de openbare sector (waar de CUT sterk staat), de grootwarenhuizen (waar de CUT aan invloed wil winnen) en tenslotte sectoren zoals die van de snijbloemen, waar de bedrijfsvakbonden erg zwak staan.

Het project USO – AC-ABVV handelt voornamelijk over vakbondsvorming. De CASM is het officiële instituut voor vakbondsvorming van de USO, en ook van SINTRACARBON, de mijnvakbond en wil het ook worden voor de vakbond van « mijnen en energie ». Dankzij het project is de CASM vandaag een documentatiecentrum en een studie- en analysecentrum voor de petroleumsector en zal dit straks ook worden voor de sector mijnen en elektrische energie. De CASM is zijn methodes en inhoud steeds blijven verbeteren.

Het vormingsinstituut organiseerde 21 activiteiten in 2017: virtuele cursussen en cursussen met aanwezigheid (vorming aan 500 syndicalisten: 285 vrouwen, 215 mannen) in diverse petroleumsites, seminarie mijnen en energie, en cursussen over communicatie of collectieve onderhandelingen.

De projecten worden uitgevoerd in samenspraak en in netwerk met andere projecten van FOS en SolSoc. Op een seminarie rond synergiën heeft de USO alle aanwezigen uitgenodigd op het seminarie van CASM over feminisme en patriërchaat. Het WhatsApp – netwerk « BELCO » bestaat en werkt.

Peru

- Informele economie : 72 % van de bevolking is economisch actief
- Meer vrouwen dan mannen in de informele economie (75,1 % tegen 69,5 %)
- Van de jongerencategorie 14 tot 24 jaar, zit 87,1 % in de informele economie
- De officiële werkloosheidsgraad bedraagt 7,7 %
- Lidmaatschap voor de openbare diensten : 16 % (% V/M ongeveer gelijk) en in de privésector 5 % (1,5 % vrouwen, 7,4 % mannen)
- Looptijd van 92 % van de cao's : één jaar

FTCCP

Federación de Trabajadores en Construcción Civil del Perú

CGTP

Confederación General de Trabajadores del Perú

ABVV-FGTB
Ensemble, on est plus forts
Samen sterk

Peru kent al enkele jaren een economische heropleving, maar de werknemers en werknemers deelden niet mee in die groei: er kwam geen verbetering van de werkgelegenheid, er kwamen ook geen betere arbeidsvoorwaarden. Het aantal precare contracten swingt de pan uit en de informele economie overheerst. De bijzondere arbeidsstelsels van dictator Fujimori worden in de landbouwindustrie (meer dan 800 000 werknemers) hernieuwd en de regering wil die zelfs uitbreiden naar andere economische sectoren.

De regering Kuczynski verdedigt het neoliberale model en vertegenwoordigt de multinationals. De regering treedt ook op als woordvoerder van het patronaat en belooft een hervorming van de arbeid, gericht op meer flexibele werknemersrechten, op een uitbreiden van de tijdelijke contracten, het afschaffen van de CTS (compensatie voor gepresteerde werktijd) en deze te vervangen door een privéverzekering van slechts 3 maanden, het afschaffen van de premies voor juli en december. De Peruviaanse overheid voert een anti-syndicaal beleid en criminaliseert het sociaal protest. Dit wordt nog versterkt door een diepgewortelde haat bij tal van werkgevers t.a.v. de CGTP, die beschouwd wordt als een 'broedplaats voor terroristen'⁽¹⁾. Desondanks blijft de CGTP, een van de oudste vakbonden van het continent (1929) die zich 'mariateguistisch'⁽²⁾ blijft noemen, de grootste vakbond van het land. Er dient ook opgemerkt dat de elite in Peru 'blank' is en de arbeidersklasse, evenals de werknemersvertegenwoordigers, meestal mestiezen zijn. Peru blijft een sterk gepolariseerd land, met grote economische en sociale ongelijkheden.

Begin 2017 werd Peru getroffen door een natuurramp: El Niño vernielt wegen en gebouwen en beschadigt de infrastructuur. Daarna breekt een enorm corruptieschandaal los, «Odebrecht», dat alle economische en politieke niveaus van het land treft. Het protest van de bevolking veroorzaakt een politieke crisis die zelfs de presidenten niet spaart.

ABVV
Algemene Centrale
Samen sterk

¹ Sendero Luminoso (Lichtend Pad) : een maoïstische guerrillabeweging die de Peruvianen teisterde en in de tachtiger jaren 70.000 slachtoffers maakte.

² Mariátegui, (filosoof, politicus, schrijver) had een enorme invloed op de Latijns-Amerikanen, waaronder Che Guevara. Hij richtte de Peruviaanse socialistische partij op die later uitgroeide tot de Peruviaanse Communistische Partij.

Aan de vooravond van Kerstmis verleent president Kuczynski gratie aan voormalig president en dictator Alberto Fujimori (die gezondheidsproblemen heeft) zagezegd om humanitaire redenen, maar eigenlijk koopt hij zijn aanblijven als president op die manier af.

Het project met de CGTP versterkt het departement dat zich onder meer over syndicale vrijheden buigt. Voor het project was 2017 een druk jaar. De CGTP heeft zich nog meer moeten inzetten om allerlei misbruiken te bestrijden, zoals het niet naleven van het recht om bij een vakbond aan te sluiten, van het recht op collectieve onderhandelingen, van het stakingsrecht ... De CGTP heeft zich ook hard moeten inzetten om te verkrijgen dat de zaak Odebrecht behandeld werd en de werven hun activiteit konden hervatten. Alle grote werven lagen stil zolang het corruptieschandaal niet uitgeklaard was. Meer dan 80 000 werknemers werden hierdoor werkloos. Eind 2017 lagen de werven nog steeds stil.

De FTCCP is de enige vakbond die op sectoraal niveau kan onderhandelen maar constant strijd moet voeren om dat onderhandelingsniveau te behouden. De FTCCP krijgt bovendien af te rekenen met het syndicaal parallelisme : maffiabendes doen zich erkennen als vakbond, doen zich gelden op sommige werven, stelen de vakbondsbijdragen van de werknemers en deinen er niet voor terug om werkgevers af te persen en een bijdrage te eisen. De overheid strijdt samen met de FTCCP tegen deze maffiabendes die zelfs al meerdere syndicalisten vermoord hebben. Via het project voorziet de FTCCP ook vorming voor jonge tussenkaders die in de gewestelijke afdelingen actief zijn.

Indonesië

- 261 miljoen inwoners (4e grootste land ter wereld op vlak van bevolking)
- Meer dan 13 000 eilanden
- BNP: 932 miljard USD (757 miljard EUR)
- Gemiddeld maandloon: 183 USD (148 EUR)
- Syndicalisatiegraad: 5%
- Aantal programma-activiteiten 2017: 44
- Bereikte aantal vakbondsmensen in 2017: 2035

Indonesië is nieuw terrein voor ISVI. Voor het eerst in haar geschiedenis is ISVI actief in dit onvoorstelbaar boeiende land. We sloten samen met BBTk een partnerschap met drie Indonesische textielvakbonden en IndustriALL. De lokale partners willen met dit programma in Indonesië de arbeidsvoorwaarden van de werknemers in de textiel-, kleding-, schoenen- en lederwarenssector verbeteren.

Op politiek vlak was 2017 een bewogen jaar. De verkiezingen in Jakarta – die volgens velen een goede indicatie geven voor de algemene verkiezingen in 2019 – leidde tot veel polarisatie. Religie was een bepalende factor in de campagne. De Christelijke kandidaat en uittredend gouverneur Basuki Tjahaja Purnama verloor van Anies Rasyid Baswedan die zich als Moslim kandidaat profileerde. Oorspronkelijk lag Basuki ver voor in de peilingen. Na een crimineel proces tegen hem over godslastering tegenover de Islam kon hij de opgelopen schade echter niet beperken en werd verslagen door Baswedan.

De textiel-, kleding-, schoenen- en lederwarenssector is in Indonesië tot op heden een belangrijke industrie goed voor 2,7 miljoen werknemers en 11,6% van het BBP. Deze sector staat tezelfdertijd bekend om haar onveilige werkomstandigheden, lage lonen en preciaire contracten.

De arbeidsvoorwaarden staan onder druk in Indonesië. De lonen

IA SEA

IndustriALL South East Asia

SPN

Serikat Pekerja Nasional

Garteks

Federasi Garment Tekstile, Kulit, Sepatu & Sentra Industri

GSBI

Gabungan Serikat Buruh Indonesia

worden niet op nationaal niveau vastgelegd maar in de districten. Dit zorgt ervoor dat textielfabrieken geregeld verhuizen van het ene district naar het andere omdat de lonen er lager liggen. Dit brengt enorme uitdagingen mee voor de vakbonden ter plaatse. De loonafspraken per district werden recent ook een stuk moeilijker voor de vakbonden. De regering besliste namelijk om de lonen niet langer te laten bepalen door onderhandelingen over de noden en door indicatoren voor een waardig leven. In de plaats daarvan worden de lonen aangepast in functie van de inflatie en de economische groei. Voor werknemers is deze loonstijging op basis van economische groei te klein om te voldoen aan hun basisnoden.

De vakbonden staan voor grote uitdagingen. Ze kampen jammer genoeg met dalende ledencijfers. In de afgelopen vijf jaar daalde de syndicalisatiegraad in Indonesië van 7% naar 5%. De vakbonden zijn verder enorm verdeeld. Er bestaan meer dan 500 verschillende vakbonden. Deze twee zaken samen zorgen voor een zwakke onderhandelingspositie van de Indonesische werknemers.

Onze partners zetten zich dagelijks in om deze situatie te

BBTk-SETCa
ABVV-FGTB

verbeteren. Via dit programma werden in 2017 al tal van vormingen georganiseerd rond veiligheid op het werk, ontwerpen van cao's, moederschapsbescherming, vakbondsmanagement, ledenwerving, gendermainstreaming, enz. Er werden ook verschillende ledenbijeenkomsten gehouden om de werknemers in te lichten over hun rechten. De betrokken vakbondsleiders maakten een actieplan op om de veiligheidsproblemen in de fabrieken van dichtbij op te volgen en op te lossen. Voor een startjaar werden er zeer veel activiteiten georganiseerd. Gezien dit programma nieuw is werd voornamelijk gefocust op 'training of trainers'. Deze trainers kunnen vervolgens in een later stadium zelf vorming geven.

Zoals we hierboven al uitlegden kampen de vakbonden vaak met fabrieken die verhuizen naar gebieden met lagere lonen. Voor de vakbonden betekent dit telkens een verlies van leden en bedrijfscabo's. Daarom brachten onze drie partnervakbonden dit jaar de fabrieken in één van de populairste lage lonenregio's (Centraal-Java) gedetailleerd in kaart. Ze maakten een actieplan op om de werknemers in deze fabrieken te sensibiliseren en om vakbondsafdelingen op te richten ter plaatse.

In 2017 werd het genderluik van dit programma door de Dienst Bijzondere Evaluatie weerhouden voor een impactevaluatie in opdracht van de Belgische ontwikkelingssamenwerking. In de volgende jaren zal de impact van ons programma op vlak van gender op drie verschillende momenten gemeten en vergeleken worden.

De drie Indonesische vakbonden kwamen afgelopen jaar ook op studiebezoek naar België. Ze maakten onder begeleiding van ISVI en BBTk kennis met het Belgisch sociaal overlegstelsel. Er werd ook uitgewisseld over communicatie, syndicale vorming en vakbondsmanagement. Kortom, een bezoek in het kader van kennismaking en uitwisseling tussen alle betrokken organisaties.

België

Luik Noord

Zoals we merken in de huidige wereldcontext, vormen rechtvaardige, duurzame, inclusieve en solidaire samenlevingen die waardig werk invoeren en rechtvaardige en evenwichtige wereldwijde relaties opbouwen in een gemonialiseerde context geen vanzelfsprekendheid. Om deze uitdaging aan te gaan zet het ISVI dan ook met betrokkenheid van de partners in Zuid en Noord een reeks specifieke acties op die beide benaderingen combineert.

Enerzijds betreft het een benadering van beneden uit of bottom-up gericht op de mobilisatie van de leden van het ABVV en anderzijds een benadering van boven uit of top-down gericht op het advocacywerk bestemd voor de politieke besluitvormers in de ruime betekenis, met name via het werk van politieke beïnvloeding uitgevoerd via de netwerken, platforms, coalities en bondgenootschappen van actoren uit het Belgische, Europese en internationale middenveld. Het is de bedoeling een impuls tot verandering te geven op het niveau van individuen – van de ‘basis’ – om ze te mobiliseren in een collectieve beweging en om samen een gunstige krachtsverhouding op te bouwen, met inbegrip van middenveldorganisaties, sociale en syndicale bewegingen en tot slot werk te verrichten gericht op de politieke besluitvormers op de verschillende bestuursniveaus.

In dit kader was 2017 een vrij boeiend en divers jaar waarin het ISVI heeft kunnen samenwerken met verschillende entiteiten, waarbij een van zijn specifieke kenmerken tot uiting komt: het kruispunt vormen voor syndicale, academische en middenveldnetwerken uit “Noord en Zuid”. Van de meest opvallende acties vermelden we de studieseminaries die hebben plaatsgevonden tijdens de opeenvolgende bezoeken van kameraden van de Indonesië-partners van de BBTK en de Keniaanse partners van de BTB; onze deelname met HORVAL aan de Europese syndicale conferentie rond chocolade, waar meer dan 60 militanten uit de chocolade-industrie samenkwamen. Hierna leggen we meer in detail de twee belangrijkste

activiteiten van het afgelopen jaar uit, die elk van onze twee benaderingen en ons specifieke karakter perfect illustreren.

Allereerst verleende het ISVI in september 2017 een internationaal karakter aan de meeting van 600 vrouwelijke afgevaardigden van het ABVV. Tijdens een rondetafelgesprek in aanwezigheid van een vertegenwoordigster van het IVV (Internationaal Vakverbond) hebben de deelnemers aan deze mobilisatie zich een idee kunnen vormen van de talrijke moeilijkheden die de vrouwen in de DRC op hun pad naar emancipatie tegenkomen. Isabelle Kapinga, de vicevoorzitster van CDT, heeft geen miserabilistisch betoog gehouden, maar een boodschap meegegeven vertrekkend van de Congolese realiteit. Ze gaf de te volgen weg aan om uit de fatalistische gewoonte te geraken waarin alle vrouwen verstrikt zitten: “Door onze tradities lopen we grote risico’s, omdat ouderen en vooral dan nog oudere mannen heilig zijn. Wij, de jongeren en de vrouwen, moeten gehoorzamen, zo niet worden we vervloekt. Maar ik ken mijn rechten op de werkplaats en ik laat me niet doen.”

Om de horizon van onze 600 vrouwelijke delegees nog wat te verruimen had het ISVI ook de twee socialistische NGO’s, FOS en SolSoc, uitgenodigd, waarmee het ISVI nauw samenwerkt. De deelnemers konden ook een beeld krijgen van ons werk via de vragen die de tentoonstelling ‘Plurielles’ opwierpen. Deze tentoonstelling is het resultaat van een samenwerking tussen twee UCL-professoren en ze schetst het parcours van 20 in België wonende Afrikaanse vrouwen. In een context waarin migranten constant gestigmatiseerd worden en er veel vooroordelen bestaan tegenover deze bevolkingsgroepen, zet de tentoonstelling ‘Plurielles’ de drijvende rol in de verf die vrouwen uit de diaspora spelen in de ontwikkeling van onze samenleving. Dit toont volgens ons aan dat de emancipatie en de actieve deelname van migranten-werknemers en van vrouwen in het bijzonder een grote

rijkdom vormen. Deze vrouwen getuigen eigenlijk over de dringende nood aan een veralgemeende dekolonisering van de mentaliteit.

Vervolgens neemt het ISVI, aan de zijde van het ABVV, sinds enige jaren ook deel aan de Internationale Arbeidsconferentie, die jaarlijks in juni in Genève plaatsvindt. Deze conferentie – vaak het internationale parlement van de arbeid genoemd – vormt een discussieforum voor sociale en arbeidsvraagstukken op internationaal niveau. Er kunnen internationale arbeidsnormen worden uitgewerkt en aangenomen. Dit evenement brengt afgevaardigden samen van regeringen, werknemers en werkgevers uit de 187 lidstaten van de IAO (Internationale Arbeidsorganisatie, het enige tripartiete VN-agentschap). Het creëert een belangrijk moment om richting te geven aan de opdracht van de IAO, met name de verdediging van sociale rechtvaardigheid door internationale normen op te stellen, een beleid te ontwikkelen en programma's uit te denken voor de bevordering van waardig werk voor alle vrouwen en mannen ter wereld. Naast de terugkerende discussies over de sociale dialoog en de schending van de syndicale rechten vormde 2017 de gelegenheid om zich te buigen over het migratievraagstuk met onder meer het thema van de versterking van de rol van de IAO en dus de sociale dialoog, met inspraak van de vakbonden in de debatten over het migratiebeleid op alle niveaus (nationaal tot mondiaal), via bilaterale en regionale akkoorden.

Dit internationale gebeuren vormt ook een goede gelegenheid voor het ISVI om al zijn partners te ontmoeten en verschillende vergaderingen met de netwerken of op bilateraal niveau te organiseren.

In 2017 hebben we zo al onze Franstalige partners in het programma PANAF samengebracht (zie hoofdstuk Afrika). In deze vergadering kon de stand van zaken worden opgemaakt over de contextuele ontwikkelingen in de 8 landen uit West- en Centraal-Afrika, om een zicht te krijgen op de vooruitgang van de geplande acties en om, indien nodig, onze toekomstige acties aan te passen.

Het ISVI-team

Rafael LAMAS	Afgevaardigd bestuurder
Leticia BERESI	Coördinator
Laurent ATSOU	Projectbeheerder Noordluik - PANAF
Tinny BOON	Assistent boekhouding
Frederik CAPPELLE	Projectbeheerder Indonesië - Ivoorkust - M & E
Els DECOCK	Administratief medewerker
Yolanda LAMAS	Projectbeheerder Colombia - Cuba - Peru - Continent Latijns-Amerika
Vera VAN NUFFELEN	Projectbeheerder Kenia - Rwanda
Françoise VERMEERSCH	Projectbeheerder Benin - DR Congo - Continent Afrika

De instanties van ISVI

De Raad van Bestuur

Robert VERTENUEIL	Voorzitter
Miranda ULENS	Bestuurder
Rafael LAMAS	Afgevaardigd bestuurder
Kristel DEBACKER	Secretaris - penningmeester
Raf DE WEERDT	Bestuurder
Jean-François TAMELLINI	Bestuurder
Christine BARTHOLOMI	Bestuurder
Thierry BODSON	Bestuurder
Estelle CEULEMANS	Bestuurder
Caroline COPERS	Bestuurder
Jean-Marie DE BAENE	Bestuurder

De Algemene Vergadering

Christine BARTHOLOMI

Thierry BODSON

Estelle CEULEMANS

Caroline COPERS

Tangui CORNU

Nico CUE

Kristel DEBACKER

Jean-Marie DE BAENE

Erwin DE DEYN

Myriam DELMEE

Raf DE WEERDT

Rafael LAMAS

Marc LENDERS

Marc LORIDAN

Silvie MARIËN

Michel MEYER

Frank MOREELS

Chris RENIERS

Jean-François TAMELLINI

Miranda ULENS

Koen VANBRABANDT

Dirk VAN DE POEL

Werner VAN HEETVELDE

Robert VERTENUEIL

Maurizio VITULLO

IFSI-ISVI asbl-vzw

Coopération syndicale internationale
Internationale syndicale samenwerking

ISVI vzw

Hoogstraat 42
1000 Brussel

02 289 08 56
info@ifsi-isvi.be
www.ifsi-isvi.be